

**V ŠTEVILKI, KI JE PRED VAMI,
MED DRUGIM TUDI:**

AKTUALNO

Državljanstvo države, ki je (še) ni

V AKCIJI

EVROPSKO DRŽAVLJANSTVO V
PROGRAMU ERASMUS+: MLADI V AKCIJI

INTERVJU

»Biti aktiven državljan pomeni tudi ubiranje težje od
dveh poti, če bo težja pot naredila skupnost boljšo.«

EURODESK

TUDI NOVINARSTVO JE LAHKO AKTIVNO
EVROPSKO DRŽAVLJANSTVO

MOVIT

2015 / APRIL

REVIJA

MLAD **DE**

ŠT.
33

04

AKTUALNO

Janez Škulj:
Državljanstvo države, ki je (še) ni

08

V ŽARIŠČU

Elizabeta Lakosil:
Evropski teden mladih, 4. - 10. maj 2015

dr. Tomaž Deželan:
Ideja evropskega državljanstva

14

INTERVJU

»Biti aktiven državljan pomeni tudi ubiranje težje od dveh poti, če bo težja pot naredila skupnost boljšo.«

Prof. dr. Saša Zagorc, mag. Simon Delakorda in Jan Peloza o evropskem državljanstvu

18

V AKCIJI

Elizabeta Lakosil:
Evropsko državljanstvo v programu Erasmus+: Mladi v akciji

Mednarodna mladinska izmenjava:
YOUTH WONDERLAND

Evropska prostovoljna služba:

GET INVOLVED - GET INSPIRED

Mednarodna mladinska izmenjava:
MANAGE YOUR VOTE

23

IZ BRUSLJA

Razpeti med Ljubljano, Brusljem in Strasbourgom:

Alojz Peterle
Franc Bogovič
Igor Šoltes
Ivo Vajgl
Milan Zver
Patricija Šulin
Romana Tomc
Tanja Fajon

28

EURODESK

Živa Mahkota:
Tudi novinarstvo je lahko aktivno evropsko državljanstvo

34

REFLEKSIJE

Svoja razmišljanja o evropskem državljanstvu so z nami delili:

Adisa Dizdarevič
Katja Strmljan
Neja Turk
Adrijana Kos
Iztok Molan
Iztok Zver
Nuša Lorenčič
Vito Vlašič
Tina Hočevar

39

IN THIS ISSUE YOU CAN READ

...
Short English summaries of what you can find in this issue

KOLOFON:

Založnik:
MOVIT, Ljubljana

Odgovorni urednik: Janez Škulj
Izvršna urednica: Tinkara Bizjak Zupanc

Lektoriranje:
ALAM, Aleš Lampe s.p.

Oblikovanje:
AIKO, Maja Cerjak s.p.

Naslov uredništva:
MOVIT, Ljubljana
Dunajska 5
1000 Ljubljana

E-pošta:
info@mva.si

Spletna stran:
www.mva.si

Telefon:
+386 1 430 47 49

ISSN: 1580-805X

Tisk:
Birografika Bori, april 2015

Naklada:
1.500 izvodov

KAZALO

ZA EVROPO
GRE!

Za Evropo gre. Za vas gre. Vključite se v razpravo. Ta slogan nas je v letu 2013, evropskem letu državljanov, informiral in opominjal, da smo evropski državljani. Leto 2013 je bilo namreč posvečeno državljanom Evropske unije in našim pravicam. Pravicam, ki se številnim mladim Evropejcem zdijo preprosto samoumevne, starejše generacije pa vedo povedati, da temu ni tako in da prehajanje meja še pred kratkim ni bilo tako enostavno, kot je danes.

Državljanstvo Evropske unije je bilo namreč uvedeno „še“ pred dvajsetimi leti, z začetkom veljavnosti Maastrichtske pogodbe in se samodejno priznava vsem državljanom držav članic ter jim zagotavlja dodatne pravice. Torej, hočemo ali nečemo, te pravice imamo. In ljudje smo včasih čudna bitja. Dokler nekaj imamo, nam je to samoumevno in velikokrat tega niti ne znamo ceniti. Ampak – samoumevnosti ni. Tudi v naši skupni evropski zgodbi ne, ki doživlja izzive sedanjosti in prihodnosti. Zato je prav, da o evropskem državljanstvu večkrat spregovorimo ter o njem razmišljamo. Da se zaveš, da to ni nekaj tam, daleč stran, kar se te ne tiče, pač pa nekaj, česar graditelj si tudi ti. Pomemben vidik evropskega

državljanstva je namreč aktivno državljanstvo. Tvoje, moje, naše aktivno vključevanje. Nas, državljanov in organizacij civilne družbe v življenje skupnosti ter sooblikovanje politik na vseh ravneh. In to smo izpostavili v tokratni številki Mladja.

A izbira tokratne teme ni naključna, pač pa sovpada z Evropskim tednom mladih. Od 4. do 10. maja po vsej Evropi poteka že 7. evropski teden mladih, katerega osrednja tema je prav spodbujanje mladih k aktivnemu vključevanju tako v civilno družbo kot tudi na trg dela, ozaveščanje mladih o pomembnosti aktivnega sodelovanja v družbi, izkoriščanja priložnosti za izražanje svojih stališč ter pridobivanja znanj in spretnosti tudi izven okvirov formalnega izobraževanja. Teden, ki je idealna priložnost, da tudi v Sloveniji opozorimo na pomen mladinskega dela ter pokažemo njegov pomemben prispevek k razvoju mladih. Da tako na lokalni kot nacionalni ravni zagotovimo še večje priznavanje ter predvsem večjo in boljšo podporo akterjem mladinskega dela. Za mlade gre. Za Evropo gre!

To pa je tudi sporočilo vseh dosedanjih evropskih programov na področju mladine. Programi, ki so

ves čas podpirali tudi evropsko državljanstvo in mlade kot ključne gradnike evropske zgodbe. In četudi se nam mogoče zdi, da se v trenutnem programu Erasmus+ evropsko državljanstvo umika bolj pomembni prednostni temi, kot je npr. zaposlovanje, temu ni povsem tako. Evropsko državljanstvo je še vedno – bo tudi v prihodnje – pomemben gradnik vseh projektov, sprejetih v program Erasmus+: Mladi v akciji. Saj je preprosto. Kdo drug, če ne mladi, so tisti ki lahko in morajo, graditi našo skupno evropsko prihodnost?

Pravzaprav je zelo enostavno, kajne? In če gre res za Evropo, naj gre za mlade!

Pa gre?

Uroš Skrinar, v. d. direktorja
MOVIT

UVODNIK

DRŽAVLJANSTVO DRŽAVE, KI JE (ŠE) NI

Janez Škulj,
MOVIT

AKTUALNO

D

Državljanstvo je tista nit, ki naj bi povezovala državljane in državljanke z državo, katere državljanstvo imajo. Recimo, večino bralcev Mladja z Republiko Slovenijo, čeprav srčno upam, da so med bralci Mladja tudi takšni, ki niso državljani Republike Slovenije in morda tudi ne evropski državljani.

Programi Evropske unije na področju mladine so vedno imeli zelo poudarjeno komponento spodbujanja graditve skupnosti, ki naj bi se imenovala Evropa. Sodelovanje v aktivnostih, ki jih je podpiral že prvi program Mladi za Evropo v daljnem letu 1987, naj bi krepilo med mladimi občutek pripadnosti tudi evropski skupnosti. Stiki in sodelovanje z mladimi iz drugih držav naj bi razvilo in okrepilo njihovo evropsko identiteto. Prizadevanja za čim več evropske identitete v vseh nas naj bi pomagala političnim procesom poglobljanja integracije, večji sprejemljivosti večanja pristojnosti evropskih institucij ter oblikovanju t. i. skupnosti prebivalcev z večplastnimi, med seboj enakovrednimi identitetami, od lokalne preko regionalnih in nacionalnih do evropske. Toda program je v vsebino te evropske identitete vključeval tudi pojme, kot je solidarnost med ljudmi ali medkulturno učenje.

Program je v ospredje poleg evropske identitete postavljal tudi aktivno državljanstvo, saj je bila ena izmed ključnih komponent mladinskega dela v sedemdesetih in osemdesetih ravno politična in družbena integracija vedno novih generacij.

Govorili smo, da program in aktivnosti, ki jih podpira, ponujajo priložnost, da mladi odkrijejo in okrepijo svojo evropsko identiteto. Malo manj zgovorni smo postali, če je kdo vprašal, kaj to pravzaprav je. Tega odgovora program ni ponujal, predvsem pa ni bilo preprostega odgovora. Politični korektnosti na ljubo je bil še najbližji tisti, ki je govoril o prostoru in ljudeh, ki jih povezuje skupna preteklost in zgodovinske izkušnje na

kolektivni ravni. Kakor hitro si se zapletel v kakšen drug odgovor, recimo tisto o antični tradiciji in krščanski podstati, si postal izključujoč.

Toda skupna preteklost in zgodovinska izkušnja ni omejena zgolj do poljsko-ukrajinske meje, sega precej dlje na vzhod. Vendar nobeden izmed programov ni razumel te evropske identitete za vse ozemlje in prebivalstvo od Atlantika do Urala. To so najbolj pokazali specifični cilji za posamezne akcije oziroma možnosti. Spodbujanje evropske identitete je bil zaželen namen vsake mladinske izmenjave med programskimi državami, evropske identitete kot zelenega namena v mladinskih izmenjavah s partnerskimi državami program ni omenjal. Programske države pa so bile države članice in države kandidatke za članstvo. Torej tiste države, ki tvorijo Skupnost oziroma naj bi jo tvorile v bližnji prihodnosti. Evropa, pa ne zgolj v očeh bruseljskih uradnikov, temveč tudi večjega dela prebivalstva v državah članicah, se je dolgo časa končevala ob železni zavesi, ki je delila evropski kontinent.

O spodbujanju zavedanja o evropskem državljanstvu med mladimi smo zares začeli govoriti šele v zadnjem programu Mladi v akciji. Evropsko državljanstvo je kot pravno kategorijo uveljavila Maastrichtska pogodba, Lizbonska pogodba pa je razširila nabor pravic, ki gredo vsakemu evropskemu državljanu, njen nastanek pa sovpada z nastajanjem in uveljavitvijo programa Mladi v akciji. Razširjena pristojnost Unije na področju mladine glede politične in družbene participacije se je odrazila tudi v programu, ki je ponujal mladinske pobude, demokratične projekte mladih ter srečanja med mladimi in odločevalci kot oblike aktivnosti, kjer sta bila v ospredju aktivno državljanstvo in participacija.

V novem programu Erasmus+ je besedna zveza »evropsko državljanstvo« omenjena neprimerljivo manjkrat kot v nekdanjem programu Mladi v akciji, vendar to ne pomeni, da je postalo – vsaj ne na

področju mladine – manj pomemben cilj izvajanja programa. Kot še naprej ostaja cilj programa podpora mladinskemu delu, ki posebno pozornost izkazuje vključevanju mladih z manj priložnosti.

Toda kaj je pravzaprav državljanstvo, pa naj bo slovensko, finsko ali evropsko? Najboljša definicija, kar sem jih slišal, pravi, da je to pravica do pravic. Ker smo državljani Republike Slovenije, imamo v Republiki Sloveniji nekaj pravic, ki ne gredo tistim, ki so le prebivalci, ne pa tudi državljani Republike Slovenije. Na primer politične pravice oziroma sodelovanje na volitvah v organe oblasti. Odkar smo v Evropski uniji je to res le še za državnoborske volitve. Lokalnih in evropskih volitev se lahko tudi v Sloveniji udeležijo vsi državljani Evropske unije, ki imajo stalno prebivališče v Sloveniji.

Toda državljanstvo – vsaj v pravno-formalnem oziru – ne vsebuje nobene obveznosti. Davkov ne plačujem zaradi tega, ker sem državljan, pač pa zgolj zato, ker živim v Sloveniji. Tu državljanstvo ne igra nobene vloge, državljani in nedržavljanji smo na istem, vsi smo pač rezidenti. Kdorkoli v Sloveniji živi več kot šest mesecev, postane davčni rezident, torej obvezan do plačila dohodnine v Sloveniji.

ALI STE VEDELI ...

... da v marsikateri državi potni list ni osebna last, pač pa last države, ki ga je izdala, in ga posameznik ali posameznica prejme le v posedovanje. V nemških potnih listih tako zelo jasno piše, da je ta listina last Zvezne republike Nemčije. Enako v britanskih potnih listih. Že ta malenkost je lahko povod za razmišljanje o odnosu med državljanom in državo.

Zadnja obveznost, ki je bila posledica državljanstva, je bila vojaška obveznost za moške, ki pa je v Sloveniji izginila pred leti.

Državljanstvo naj bi bilo nekaj, kar je dragoceno. Vsaj zdi se tako. Kdor hoče postati državljan druge države se mora praviloma odpovedati staremu državljanstvu. Državljanstev – če odštejem državljanstva eksotičnih držav – naj ne bi bilo mogoče zbirati. Po drugi strani pa številne države omogočajo pridobitev državljanstva kot nagrado za večje investicije v njihovi državi, seveda brez zahteve po odpovedi staremu državljanstvu.

Vendar ni nujno, da posedovanje državljanstva pomeni enake pravice z drugimi sodržavljeni. Lahko postanem državljan ZDA, vendar mi to pridobljeno državljanstvo ne bo omogočalo kandidature za predsednika ZDA. Ta pravica gre zgolj tistim državljanom, ki so rojeni kot državljani ZDA. V Franciji je stopil v veljavo nov zakon, po katerem je mogoče dodeljeno državljanstvo tudi odvzeti. Res da v izjemnih primerih, toda zdi se mi, da se uveljavlja novo razlikovanje med državljani. Med tistimi, ki so to tekom življenja postali, in tistimi, ki so se z državljanstvom rodili.

Biti brez državljanstva, kakršnegakoli državljanstva, pa je lahko nočna mora. Evropska zgodovina je bila deležna vsaj dveh valov takšnih ljudi. Prvič po revoluciji v tedanji Rusiji in koncu prve svetovne vojne, ki je ustvarila kopico beguncev, ki so jih rešili Nansenovi potni listi v okviru takratne Lige narodov. Drugič po vzponu nacizma na oblast v Nemčiji, ko so bili številni ob odvzemu državljanstva brez kakršnihkoli papirjev izgnani iz Nemčije in prepuščeni življenju v ilegali. Tudi nekaj naših izbrisanih se je soočilo s tem izzivom.

Vendar je državljanstvo vredno toliko, kolikor država velja v očeh njenih državljanov in sveta okoli njih. Pa ne gre vedno le za materialno plat življenja, velikokrat o marsičem odloča tista druga – nematerialna stran življenja. Recimo uspehi nogometne reprezentance na svetovnem prvenstvu. Dvakratni zmagoviti pohod Katančeve čete na evropsko in svetovno nogometno prvenstvo je naredil več

za utrjevanje občutka pripadnosti skupnosti, ki se imenuje Slovenija, kot vse državne proslave do sedaj. Padanje volilne udeležbe tudi nekaj govori o veljavi države med ljudmi.

In zakaj je smiselno utrjevanje zavesti o pripadnost neki skupnosti ali skupnostim? Ker je to podlaga za aktivno državljanstvo oziroma za lasten prispevek k razvoju in upravljanju skupnosti. Zavest o pripadnosti skupnosti naj bi bila temelj odgovornosti do skupnosti, odgovornosti državljana do države, v imenu katere državljan odgovorno sodeluje pri procesih upravljanja države.

Evropsko državljanstvo je skupek pravic, ki mi pripadajo na celotnem ozemlju vseh držav članic EU. Lahko se preselim na Švedsko, tam sodelujem na volitvah za lokalne organe oblasti, iščem delo in še marsikaj. Drugo vprašanje pa je, koliko bi se zares počutil pripadnika skupnosti, ki se imenuje Švedska. Koliko bi se – onkraj pravnoformalnega – zavedal in uresničeval svojo pripadnost tej skupnosti s svojim prispevkom vsaj na lokalni ravni. Bi sodeloval v kakšnem društvu kot prostovoljec ali celo prevzemal kakšne prostovoljne zadolžitve v organizaciji lokalnih skupnosti?

Državljanstvo petdeset let nazaj je bila danost, ki si ji težko pobegnili. Jezik, kultura in še kateri drugi element konstitutivnega naroda neke države so te opredeljevali. Evropa je polna zgodovine osamosvajanja nacionalnih držav, seveda tistih nacij, ki so bile tega sposobne. Kakorkoli nam je francoski koncept nacije in državljanstva v enem lahko blizu, pot do njega ni bila brez krvi.

Tudi združevanje Italije ni bilo ravno vzor romantike, proces oblikovanja nacije nikoli ni potekal brez nasilja, v katerem je večina zagrnila manjšine. Toda vsi ti procesi so imeli en sam cilj: ustvariti tvorbe, pravzaprav skupnosti, v katerih bo skupna in močna identiteta velike večine posameznikov zagotovila celoto in v tej celovitosti zagotovila tudi enotnost. Še posebej nasproti drugim – tistim onkraj meja te celote.

Sovražnik izza meje je bil dolgo časa močan element

konstituiranja vsake skupnosti. Poljski kralji si niso izbrali katoliške vere – takrat je vladalo načelo čigar ozemlje, tega vera – ker bi bila ta v čemerkoli boljša od drugih krščanskih ver, pač pa zaradi razlike med pravoslavnimi na vzhodu in kasneje protestanti na zahodu. In takrat je bila vera zelo pomemben graditelj skupnosti in kolektivne identitete prebivalcev neke skupnosti. Zdi se, da se, vsaj v bližini Evrope, zopet dogaja podobno. In številni Evropejci sodelujejo. Jugoslovanska skupnost po drugi svetovni vojni je zrasla tudi na sloganu, da delamo, kot da bo še tisoč let mir, in da se pripravljamo, kot da bo jutri vojna.

In kje je tu evropsko državljanstvo? Danes je težko reči, da se velika večina evropskih državljanov, pač vseh nas, ki živimo v Evropski uniji, počuti kot del ene in močno povezane skupnosti.

Evropska identiteta, ki jo je program zagovarjal v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, je temeljila na vrednotah skupnosti, ki je bila do leta 1990 soočena z močnim nasprotnikom v podobi Varšavskega pakta. Te vrednote so bile zelo drugačne od tistih onkraj železne zaves. Pa ne gre le za politične pravice in svoboščine, morda je bila za široke množice še pomembnejša svoboda izbire. Še posebno v trgovini. V Berlinu še danes stoji veleblagovnica z imenom »KaDeWe«, ki pomeni veleblagovnica Zahoda in je dolgo časa simbolizirala razliko med Vzhodno in Zahodno Evropo. Evropska identiteta je predstavljala mnogo več kot zgolj pravice. Predstavljala je pripadnost vrednostnemu sistemu in na teh vrednotah organizirano družbo od tržne ekonomije do predstavniške demokracije. Tudi danes naj bi bilo enako, vendar ali je res tako?

Od takrat je občutek pripadnosti posameznika različnim skupnostim pridobil nove dimenzije. Spletne skupnosti, ki se razvijajo mimo vseh dosedanjih tradicionalnih gradnikov kolektivnih identitet, predstavljajo zanimiv pojav, ki svobodo izbire pripadnosti skupnosti dejansko uresničuje brez meja. In – če me v tej skupnosti kaj zares moti, jo pač enostavno zapustim in si poiščem novo, meni primernejšo skupnost. Nobene obsojenosti na nujnost lastnega prispevka k spremembam. Po svoje vse bolj postajamo

ujetniki svobode. Avatarizacija dodatno spodbuja, da sem tisto, kar hočem biti, in ne tisto, kar morda dejansko sem. Izvajanje programa Erasmus+ na področju mladine ostaja zvesto prizadevanjem za evropsko državljanstvo tudi onkraj pravnoformalnega pomena tega izraza. Osredotoča se na spodbujanje tistega, kar je podlaga evropskemu državljanstvu. Mladinske izmenjave, tako kot vse doslej, še vedno ponujajo možnosti iskanja odgovora na vprašanje o naši skupni, evropski identiteti. In kot do sedaj omogočajo mladim razumeti različnost med različnimi deli skupnosti ter lahko spodbujajo in krepijo strpnost in solidarnost. Evropska prostovoljna služba ponuja še več. Omogoča res poglobljeno doživljanje in izkušnjo življenja in dela v kulturno zelo različnih okoljih v vseh delih Evrope in tudi onkraj njenih meja.

Transnacionalne mladinske pobude v okviru strateških partnerstev so lahko poligon učenja aktivnega državljanstva ter pobudništva mladih za razvoj njihovih (lokalnih) skupnosti. Srečanja mladih z odločevalci so prispevek k utrjevanju stalnih mehanizmov posvetovanj med mladimi in političnimi odločevalci o razvoju skupnosti na različnih ravneh, od lokalne do evropske.

Evropska unija je zasnovana kot skupnost. Odgovori na temeljna vprašanja o smislu in pomenu obstoja in razvoja te skupnosti postajajo čedalje bolj kompleksna. Vendar povprečen državljan pri izvajanju svoje vloge državljana ne prenese kompleksnosti. Hoče preproste odgovore.

Spomnim se prigode v sredini devetdesetih, ko sem nekaj malega sodeloval v procesih demokratizacije Bosne in Hercegovine po Daytonskem sporazumu. Starejši možakar mi je zastavil preprosto vprašanje: »A čija će ovo biti zemlja?«¹ Moj odgovor je bil politično korekten, točno tisto, kar se je spodobilo za novo nastali ustroj države. Poudarjal sem državo enakopravnih državljanov ne glede na etnično pripadnost.

Ob naštevanju vseh treh narodov sem dodal še obvezni »in drugih državljanov Bosne in Hercegovine«. Možakarjev obraz je dobil ciničen nasme, meni pa je dejal: »Pa i mog deda magarca«². Takrat se mi je začelo svitati, da morajo biti nekateri odgovori, še posebej pa tisti, zaradi katerih se preliva kri, zelo preprosti in kratki. In da se morajo ljudi dotakniti tako racionalno kot čustveno.

Evropa nima skupnega jezika, če odmislim evropsko angleščino. Skupni jezik, ki je bil vedno pomemben del graditve državnih skupnosti, tukaj ne obstaja. O odmiranju manjših na račun velikih je politično nesprejemljivo čvekanje. Toda tu je tudi ekonomska podstat obstoja, ki je ne razumemo najbolje. Ekonomizacija evropskih družb se vse bolj zajeda v pojavnost uresničevanja vrednot, ki naj bi tvorile »evropskost«. Srečanja mladih, ki jih program Erasmus+ omogoča in spodbuja, so zato lahko eden izmed pomembnih prostorov dialoga v Evropi o Evropi. O tem, kakšna naj bo in kaj smo pripravljeni za to dati. Kajti osebno sem prepričan, da skupnosti, v kateri le uresničujemo pravice, nismo pa pripravljeni prevzeti obveznosti, na dolgi rok ni mogoče ohraniti.

¹ In čigava bo ta država?

² In še mojega deda osla.

EVROPSKI TEDEN MLADIH, 4.–10. MAJ 2015

Elizabeta Lakosil,
MOVIT

EVROPSKI TEDEN MLADIH

dogodki v Ljubljani

11.–12. 4. 2015

USPOSABLJANJE MLADIH NOVINARJEV

Usposabljanje je bilo namenjeno mladim, ki so želeli pridobiti osnovna novinarska znanja, potrebna za uspešno pisanje člankov in video reportaž z dogodkov. Poleg teorije so se preizkusili tudi v praktičnih nalogah, v letu 2015 pa bodo imeli priložnost pripraviti dve reportaži z dogodkov, ki jih organizira nacionalna agencija ali pa se bodo odvijali v času evropskega tedna mladih.

13.–16. 4. 2015

SEMINAR O STRUKTURIRANEM DIALOGU

Člani delovnih skupin za strukturirani dialog držav članic EU so se srečali z namenom evalvacije izvajanja strukturiranega dialoga v preteklosti ter prenosa dobrih praks med državami članicami. Oblikovali so priporočila za različne deležnike za izboljšanje izvajanja strukturiranega dialoga v prihodnje.

25. 4. 2015

POSVETOVANJE »LABORATORIJ IDEJ«

Posvet *Laboratorij idej* je nov koncept, ki je mladim ponudil prostor za izražanje svežih in navdušujočih idej tako za krepitev vloge, zaposlovanje in podjetnost mladih kot tudi za globalna razvojna vprašanja. Posveti so potekali v več državah članicah, namenjeni pa so bili oblikovanju predloga za izboljšanje položaja mladih v okviru ene od prej omenjenih štirih tem. Predlogi so objavljeni na strani <http://youthweek.eu>, glasovanje o njih pa se je začelo 25. aprila 2015. Najboljši predlogi bodo posredovani političnim odločevalcem v Bruslju, da bodo o njih razmislili in podali svoje povratne informacije. Predstavniki nacionalnih posvetov se bodo v Bruslju zbrali 5. in 6. maja 2015, kjer bodo sodelovali na osrednjem seminarju Laboratorija idej in na razpravi na visoki ravni.

5. 5. 2015 med 14. in 16. uro

DAN ODPRTIH VRAT IN NOVA SPLETNA STRAN ZAVODA MOVIT

Movit se je konec meseca marca preselil v nove prostore na Dunajsko 5 v tako imenovano Delovo stolpnico. Predstavili jih bomo na dnevu odprtih vrat med 14. in 16. uro. Obiskovalci bodo lahko pobrskali med pestro izbiro tematskih publikacij vseh vrst, ki so v zadnjih letih našle mesto v naši knjižnici, in nekatere izmed njih tudi odnesli s seboj.

Zaživel je nova spletna stran www.movit.si, ki združuje dosežanje ločene spletne strani pod eno streho. Upamo, da bo pregled aktivnosti zavoda tako boljši, stran pa uporabnikom bolj prijazna.

7. 5. 2015

POSVET O SOCIALNEM VKLJUČEVANJU

Nacionalna agencija spodbuja večje vključevanje mladih iz ranljivih skupin v program E+: Mladi v akciji, zato želi razviti strategijo podpore organizacijam, ki želijo biti bolj aktivne na tem področju. Posvet je namenjen strokovnjakom in potencialnim akterjem na področju socialnega vključevanja z namenom identifikacije potreb organizacij za tovrstno delo, služil pa bo kot priprava na mednarodno konferenco o socialnem vključevanju, ki bo potekala v novembru 2015.

4.-10. maj 2015

EURODESKOV SPLETNI KVIZ O MOBILNOSTI

Zabavna vprašanja posameznike vodijo do ugotovitve, katera mobilnost v okviru programa Erasmus+ jim najbolj ustreza. Namenjen je promociji programa in ozaveščanju o možnostih mobilnosti.

8. 5. 2015 ob 10:00

SLAVNOSTNA SEJA V DRŽAVNEM ZBORU

Slavnostna seja je namenjena praznovanju dneva Evrope, ki je 9. maja. Na seji se bodo med drugim predstavili tudi učinki EU programov na področju mladine ter izkušnja prostovoljke EVS, ki je 9 mesecev preživela na Finskem in pridobila zanimive izkušnje na področju varstva v cestnem prometu – prakse, ki je v Sloveniji še ni.

8. 5. 2015 ob 17:00

DIALOG Z EVROPSKO KOMISARKO ZA PROMET VIOLETO BULC

Dialog bo osrednji dogodek Evropskega tedna mladih. Razpravljalo se bo o zaposlovanju mladih in zagotavljanju delovnih mest zanje (nove naložbe, gospodarska rast, zeleno gospodarstvo, uresničevanje kreativnih idej in spodbujanje inovativnosti), trajnostni mobilnosti (problem preobremenjenosti cestnega in zračnega prometa) in prihodnosti EU (enak dostop do koriščenja pravic in aktivno vključevanje v družbo skozi programe in politike EU, ovire pri čezmejni mobilnosti, poklici, veščine in storitve prihodnosti v EU).

Pred začetkom dialoga bo potekala manjša animacija, na stojnicah pa se bodo predstavljale nekatere mladinske organizacije ter nekatere mreže in kontaktne točke Evropske komisije – med njimi tudi Movit!

dogodki v Bruslju

27.–30. 4. 2015

2. EVROPSKA KONVENCIJA O MLADINSKEM DELU

Okoli 400 udeležencev je preučevalo politiko in prakso o mladinskem delu ter pripravilo deklaracijo, katere priporočila bodo izhodišče za oblikovanje nove politične agende o mladinskem delu Sveta Evrope. Na konvenciji je sodelovalo več kot 50 držav, udeleželi pa so se je politični odločevalci, mladinski delavci in raziskovalci s področja mladine.

5. 5. 2015

IDEAS LABS / LABORATORIJ IDEJ

Predstavniki nacionalnih povetov Laboratorij idej se bodo srečali na seminarju, ki bo namenjen pogovoru o predlaganih idejah ter oblikovanju predstavne najboljše predlogov na politični razpravi, ki bo dan kasneje. Slovenski predlog bo zastopala Manca Kozlovič iz Mladinskega združenja Brez izgovora Slovenija.

4.–6. 5. 2015

KONFERENCA O STRUKTURIRANEM DIALOGU

Evropska komisija pripravlja konferenco, povezano s strukturiranim dialogom EU z mladimi in mladinskimi organizacijami. Na njej se bodo zbrali predstavniki vseh nacionalnih delovnih skupin, zadolženi za participativni postopek v državah članicah EU, kjer bodo predstavili najboljše prakse in priporočila, kako doseči mlade iz vseh delov družbe.

6. 5. 2015

YOIFEST, FESTIVAL EVROPSKEGA MLADINSKEGA FORUMA

Festival bo tesno povezan s temo evropskega tedna mladih in evropskim letom razvoja. Politične razprave se bodo osredotočale na rast, mlade in razvoj, poudariti pa želijo, da se razvoj dogaja vsak dan, v vsakem lokalnem okolju, in stremi h grajenju vključujoče in skrbne družbe do mladih in državljanov na splošno.

Na festivalu se bodo v predstavile mladinske in druge organizacije, odvijale se bodo delavnice in gledališke predstave, festival pa ponuja priložnost tudi mladim neuveljavljenim glasbenim skupinam, da nastopijo pred mednarodno publiko. Predstavljeni bodo primeri dobrih praks projektov programov Mladi v akciji in Erasmus+: Mladi v akciji na temo krepitve kompetenc mladih za večanje njihove zaposljivosti ali izboljšanja položaja mladih.

6. 5. 2015 popoldan

POLITIČNA RAZPRAVA Z EVROPSKIMI POSLANCI

Razpravo bosta gostila komisar Tibor Navracsics ter latvijska ministrica za izobraževanje in znanost Marite Seile. Na debati o prispevku evropske mladinske politike k participaciji mladih bodo vključeni tudi predstavniki posvetov Laboratorij idej, ki bodo predstavili oblikovane predloge iz svojih držav.

6. 5. 2015 popoldan

PREDSTAVITEV NAJBOLJŠIH PROJEKTOV DOBRIH PRAKS

Ob vsakem evropskem tednu mladih nacionalne agencije izberejo 5 projektov dobrih praks na osrednjo temo tedna, letos pa je bil poudarek tudi na tem, kako izvedba aktivnosti v okviru programov Mladi v akciji in Erasmus+: Mladi v akciji pripomore k zaposljivosti in participaciji mladih. Izmed predlaganih je Komisija iz vsake države izbrala enega. Izbrani projekt v Sloveniji je projekt Mladinskega združenja Brez izgovora Slovenija: Youth Conference on Alcohol and Youth, ki je potekal novembra 2012. Slovesnosti v Bruslju se bosta udeležila predstavnika projekta Jan Peloza in Daša Kokole. Dogodek se bo zaključil s slovesnostjo, na kateri bodo podelile nagrade trem najboljšim projektom.

7. 5. 2015

PREDSTAVITEV STRATEGIJE VKLJUČEVANJA IN RAZNOLIKOSTI

Program EU na področju mladine je namenjen predvsem vključevanju ranljivih skupin mladih. Podporni center Salto za vključevanje je v sodelovanju z različnimi deležniki oblikoval prenovljeno strategijo za vključevanje te ciljne skupine, v kateri med drugim predstavljajo možnosti in nasvete pri tovrstnem delu za akterje na polju mladinskega dela. Dogodek bo potekal v obliki delavnic in posvetov, sodelovali pa bodo predstavniki Evropske komisije, nacionalnih agencij, podpornih centrov SALTO in deležnikov na področju mladinskega dela.

Evropski teden mladih je pobuda Evropske komisije, katere namen je mlade postaviti v središče pozornosti na vseh ravneh - lokalni, nacionalni in evropski. Mladim daje priložnost oblikovati predloge in izraziti mnenja ter zagotoviti prostor za srečanja s političnimi odločevalci, kjer se bodo lahko pogovarjali o političnih vprašanjih. Dviguje zavest o EU in programu na področju mladine, s čimer mlade ozavešča o priložnostih, ki jih ta ponuja.

Začetek pobude sega v leto 2003, ponovi pa se vsakih 18 mesecev, zaradi različnih političnih razlogov se ta okvir lahko tudi prilagodi. Evropski teden mladih 2015 izjemoma poteka v razponu dveh tednov, od 27. aprila do 10. maja 2015. Države članice so si lahko izbrale teden, ki jim bolj ustreza glede na vzporedne dogodke in nacionalne realnosti in tako bo evropski teden mladih 2015 v Sloveniji potekal v prvem tednu meseca maja, med 4. in 10. majem 2015. Osrednja tema je izkoriščanje potenciala mladih kot ključ do aktivne participacije na trgu dela in v družbi. Njen namen je sporočiti, kako pomembna sta aktivna participacija v družbi in izražanje mnenja ter kako lahko razvoj novih spretnosti in pridobivanje znanj izven šolskih okvirov pripomoreta k večji zaposljivosti mladih.

ETM 2015 se je začel z 2. evropsko konvencijo o mladinskem delu, na kateri je sodelovalo približno 400 udeležencev iz preko 50 držav, nadaljeval pa s številnimi dogodki na lokalnih in nacionalnih ravneh.

Evropski teden mladih poteka v 33. državah članicah EU, v nadaljevanju pa predstavljamo nekaj dogodkov, ki se bodo odvijali v Sloveniji in v Bruslju. Vabimo vas, da obiščete spletni strani www.etm.si in <http://youthweek.eu>, ki nudita več informacij in predstavljata več dogodkov tudi na lokalnih ravneh – preverite, kaj se dogaja v vašem kraju ali bližnji okolici!

V ŽARIŠČU

V ŽARIŠČU

IDEJA EVROPSKEGA DRŽAVLJANSTVA

V ŽARIŠČU

Dr. Tomaž Deželan,
IZREDNI PROFESOR,
UNIVERZA V LJUBLJANI

Evropsko državljanstvo je v preteklosti v politični znanosti in širših filozofskih razmišljanjih vzbujalo veliko zanimanje, ki pa je ostalo na ravni posameznih panevropskih idej in pobud. Nov zagon po II. svetovni vojni in spoznanje o nujnosti sodelovanja in obstoja skupnih transevropskih institucij sta privedla tudi do prvih formalnih zametkov skupne evropske ideje v podpisih o ustanovitvi Sveta Evrope, Evropske skupnosti za premog in jeklo ter Evropske gospodarske skupnosti. Koncept evropskega državljanstva, ki ga zveza evropskih držav kot taka ne prejudicira, se je začel pojavljati v dokumentih gospodarske skupnosti šele z letom 1961. Ne glede na čas prve omembe pa se je ideja evropskega državljanstva začela razvijati že pred tem, s praksami Sveta Evrope in drugih skupnosti.

Dr. Tomaž Deželan je koordinator projekta DACES - Razvoj aktivnih državljanov skozi šolo (553272-EPP-1-2014-1-SI-EPPJMO-PROJECTS)

B

Britanski zgodovinar in politolog Heater prepozna štiri faze razvoja evropskega državljanstva, šele pri zadnji pa gre za dejansko institucionalizacijo koncepta državljanstva Evropske unije (EU). Prva faza obsega uveljavitev človekovih pravic – Svet Evrope je z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, delovanjem

Komisije za človekove pravice in Evropskega sodišča za človekove pravice vsaj formalno zagotavljal vsem prebivalcem držav podpisnic varstvo temeljnih človekovih pravic. To je hkrati spodbudilo uveljavitev pravnih pravic evropskih državljanov in okrepilo njihovo zavest. Drugo fazo razvoja evropskega državljanstva je zaznamovala pridobitev političnih pravic – političnega državljanstva za državljane držav članic tedanjih Evropskih skupnosti. Leta 1979 so namreč državljani držav članic dobili, že s Pariško pogodbo začrtano, pasivno in aktivno volilno pravico za volitve v Evropski parlament. To je pomenilo politično državljanstvo Evropskih skupnosti pred dejansko institucionalizacijo državljanstva Skupnosti.

Tretjo fazo razvoja evropskega državljanstva Heater prepozna v praksi ES/EU, ki je z delovanjem Evropske komisije in obsežno sodno prakso Sodišča oblikovala impresiven sklop pravic, sicer namenjen delavcem v gospodarski skupnosti, ki pa si jih je mogoče razlagati tudi v kontekstu so-

cialnih pravic. Šele v četrti fazi se je z Maastrichtsko pogodbo državljanstvo EU institucionaliziralo. Razlog za tovrsten korak je bil vse večji prepad med Skupnostjo in prebivalci držav članic, ki jim je bila Skupnost oddaljen, nepoznan, nezanimiv tehnokratski projekt elit. Državljanstvo EU naj bi pomagalo preseči omenjeni prepad in Skupnost približati njenim državljanom ter tako vzpostaviti tudi nekakšen občutek navezanosti – skupne evropske identitete. Koncept državljanstva EU je bil namreč vpeljan predvsem zaradi nizke navezanosti prebivalcev na Unijo, tehnokratskega značaja Skupnosti in demokratičnega primanjkljaja.

Z zadnjim se namreč običajno odpira opisovanje (ne)demokratičnega značaja Skupnosti ter nezadovoljive vloge Evropskega parlamenta pri povečevanju demokratične legitimnosti odločitev v političnem sistemu EU.

Zapis državljanstva EU v Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti (PES), ki ga lahko razumemo kot materializacijo Heaterjeve četrte faze razvoja evropskega državljanstva, je rezultat dolgotrajnega procesa, ki se je začel skupaj z zametki Skupnosti. Prvi konkretniji mejnik v tem procesu je bila odločitev pariškega Evropskega sveta leta 1974, ki je pozval k vzpostavitvi delovne skupine z nalogo preučiti pogoje za podeljevanje nekaterih pravic iz naslova članstva v Skupnosti državljanom držav članic.

Posledični poročili, ki sta nastali na podlagi vzpostavitve omenjene delovne skupine (»V smeri evropskega državljanstva« iz leta 1975 in Tindemansovo poročilo iz leta 1976), sta s predlagano uvedbo posebnih pravic za državljane držav članic vzpostavili diskurz o Evropi državljanov.

Rezultat tega diskurza sto bili ustanovitve odbora »Evropa državljanov« leta 1984 ter vrsta programskih dokumentov, na podlagi katerih je dublinski Evropski svet (1990) pozval k rešitvi dileme o vključitvi državljanov, načinu njihove vključitve ter, posledično, razsežnosti koncepta državljanstva EU. Ta trend je nadaljeval rimski vrh

drugega polletja istega leta, ki je v svojih sklepih pripravil odgovore na dileme o definiranju državljanstva EU. Natančnejša formulacija je bila prepuščena maastrichtski medvladni konferenci o politični uniji leta 1991. Na njej je španska delegacija v dokumentu »Naproti evropskemu državljanstvu« predstavila najsprejemljivejši kompromisni predlog pojmovanja in vsebine državljanstva EU, ki pa je bil do podpisa še dodatno okrnjen.

DRŽAVLJANSTVO EVROPSKE UNIJE

Ključni povod za vpeljavo državljanstva EU je bil, poleg že omenjenega nezadovoljstva s statusom tujcev v drugih državah članicah ter želje po spremembi diskurza o »Evropi elit«, želja preseči prepad med Skupnostjo in njenim prebivalstvom ter tako zgraditi občutek navezanosti, ki bi prispeval k višji ravni skupne evropske identitete. Odprava demokratičnega primanjkljaja s poudarkom na krepitvi demokratične legitimnosti in odgovornosti Skupnosti je tako postala ena temeljnih prioritet.

Ob tem velja državljanstvo EU za eno od ključnih orodij zmanjševanja omenjenega primanjkljaja, kljub formulaciji rimskega vrha iz leta 1990, ki je v svojih sklepih državljanstvo EU opredelil kot vidik EU, in ne sredstvo za reševanje vprašanja demokratične legitimnosti. Vpeljava koncepta državljanstva je tako posledica želje po vzpostavitvi državljanstva EU kot vira legitimnosti evropskih integracijskih procesov in temeljnega dejavnika pri vzpostavljanju skupne evropske identitete.

Če državljanstvo države članice opredelimo kot razmerje med posameznikom in državo, pri čemer to razmerje vzpostavlja odnos pravic in dolžnosti, lahko analogno govorimo o državljanstvu EU kot o odnosu oziroma pogodbenem razmerju med posameznikom in Unijo. Ta odnos pa je kljub vsemu specifičen, saj ne vsebuje konvencionalne vzajemnosti pravic in obveznosti med posameznikom in Skupnostjo, hkrati pa je v njem posameznik, poleg tega da je povezan z nadnacionalno organizacijo, močno umeščen tudi v prostor nacionalne države. Z vpeljavo državljanstva EU je bila tako vzpostavljena neposredna vez med evropskimi institucijami in posameznikom.

UREDITEV IN PRAVICE DRŽAVLJANSTVA EU

Maastrichtska revizija PES (1991/1993) je s členi od 17 do 22 uvedla pravno podlago državljanstva Unije. Ta pogodba v 17. členu uvaja državljanstvo EU in opredeljuje državljane Unije, v nadaljnjih členih pa razdeljuje posamezne pravice, ki izhajajo iz tega statusa. 18. člen določa pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic za vsakega državljan Unije ter opredeljuje njene pogoje in omejitve. Za marsikoga najpomembnejši institut državljanstva Unije uvaja 19. člen, ki kot prvino političnega državljanstva vpeljuje volilno pravico.

Prvi odstavek tega člena državljanom EU namreč določa pravico, da volijo in so voljeni na lokalnih volitvah v drugi državi članici, drugi odstavek pa omenjeno pravico določa za volitve v Evropski parlament. 20. člen državljanom Unije podeljuje pravico do zaščite diplomatskih ali konzularnih organov katere koli države članice na ozemlju tretje države, če država, katere državljan je, tam nima predstavništva. 21. člen zaključuje s podeljevanjem pravic državljanom Unije. V prvem odstavku določa pravico naslavljanja peticij na Evropski parlament, v drugem odstavku

podeljuje pravico pritožbe pri varuhu človekovih pravic, v tretjem odstavku pa državljanom Unije približuje Skupnost s pravico pisati kateri koli instituciji ali organu v enem od uradnih jezikov in v tem jeziku prejeti tudi odgovor. 22. člen zaključuje poglavje o državljanstvu Unije z določili o spremljanju izvajanja omenjenih predpisov in načinih za okrepitev ali razširitev pravic.

V akademski javnosti se pogosto pojavlja razmišljanje, da je državljanstvo Unije zgolj novo poimenovanje obstoječih pravic in pravzaprav ne prinaša nič novega. Pravniška Craig in de Burca ocenjujeta nasprotno, saj z analizo sodne prakse sodišč ugotavljata, da členi o državljanstvu Unije uvajajo nove pravice z neposrednim učinkom (npr. primera Baumbast in Chen), še posebej določbe o pravici do prostega gibanja in prebivanja ekonomsko neaktivnih oseb, saj morajo države članice omenjene pravice interpretirati sorazmerno in skladno s statusom državljanstva Unije.

Kljub omenjenemu optimizmu se z že tako okrnjenim naborom pravic državljanstva Unije pojavlja mnogo težav. Poleg omejitev na področju pravice prostega gibanja in prebivanja so nekatere omejitve dovoljene tudi na področju volilne pravice za lokalne volitve in volitve v Evropski parlament, saj je 19. člen PES v neskladju z ustavnimi določili nekaterih držav članic. Poleg tega volilna pravica ne dosega želenega učinka, saj je ob siceršnji nizki volilni udeležbi tudi registracija volivcev na podlagi 19. člena izredno nizka in dosega le približno dva odstotka vseh volilnih upravičencev na volitvah v Evropski parlament. Dodatno se je začela pravica do zaščite diplomatskih ali konzularnih organov katere koli države članice

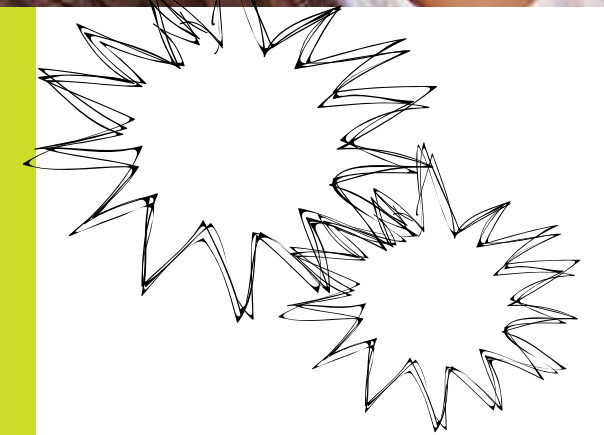
na ozemlju tretje države izvajati zelo pozno. Sklep o tovrstni zaščiti (95/553) iz leta 1995 je namreč prešel v veljavo šele leta 2002. Kljub naštetemu pa sta bistveni prepreki resničnemu učinkovanju pravic državljanstva Unije njihova slaba aplikacija ter neustrezna praksa, in ne neskladnost nacionalnih zakonodaj s predpisi Skupnosti.

DOLŽNOSTI IN DRŽAVLJANSTVO EU

Eden od poglavitnih konceptualnih problemov državljanstva Unije je tudi nesorazmernost pravic in dolžnosti, saj naj bi se vzajemnost odnosa med posameznikom in Skupnostjo oblikovala ravno prek uravnoteženosti pravic in dolžnosti. Za državljanstvo EU je značilna občutna nerazvitost kategorije dolžnosti kljub jasni formulaciji 17. člena PES »... za državljane Unije veljajo pravice in dolžnosti ...« ter obstoju jasnih kategorij dolžnosti v pripravljanih dokumentih. Vzrok za tako stanje je odsotnost konsenza o sprejemljivih dolžnostih in končni viziji državljanstva, čeprav so nekatere pravice in dolžnosti (npr. pravica in dolžnost voliti itd.) neločljivo povezane. Zato britanska politologinja Guildova meni, da kategorija državljanskih dolžnosti Unije, tudi zaradi odsotnosti pravega evropskega demosa, ne more preseči meja ohlapnega koncepta lojalnosti. Simbolično je verjetno za državljanstvo Unije najbolj določujoča Amsterdamska pogodba (1997/1999), ki je 17. členu PES dodala: »Državljanstvo Unije se pridruži nacionalnemu državljanstvu in ga ne nadomešča.«

To določilo odraža bojazen držav članic in postavlja državljanstvo držav članic kot pogoj za doseganje državljanstva Unije ter hkrati določa tudi njegov domet. Državljanstvo držav članic tako ostaja eden najpomembnejših dejavnikov njihovega obstoja, kar se odraža tudi

v popolni pristojnosti držav članic, da opredelijo svoje državljansko telo. To jasno nakazuje tudi Izjava številka 2 sklepne listine Maastrichtske pogodbe (1991/1993), ki pravi, da se vprašanje posameznikovega državljanstva ter posledično tudi državljanstva Unije ureja zgolj s sklicevanjem na nacionalno pravo zadevne države članice. Ob povedanem je tako jasno, da je državljanstvo države članice v razmerju do državljanstva Unije izvirno, kar za zdaj temeljno zaznamuje tudi projekt državljanstva EU in njegove želene učinke.

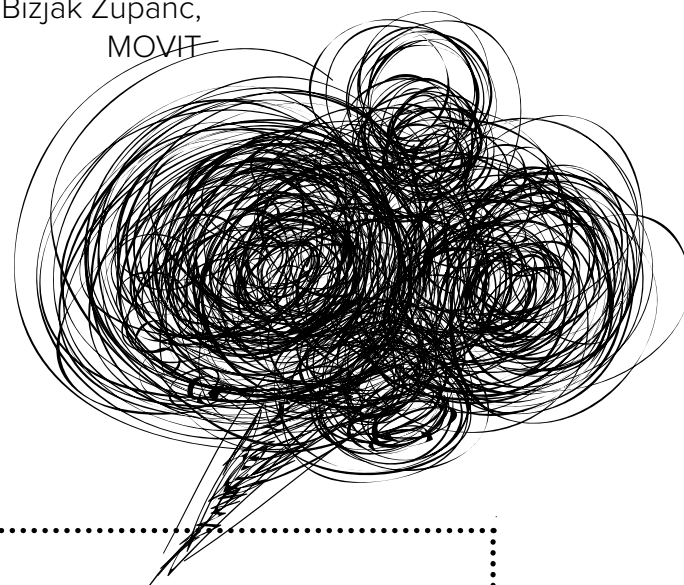

»BITI AKTIVEN DRŽAVLJAN

POMENI TUDI UBIRANJE TEŽJE OD
DVEH POTI, ČE BO TEŽJA POT NAREDILA
SKUPNOST BOLJŠO.«

Na evropsko državljanstvo lahko pogledamo iz številnih različnih vidikov. Verjetno lahko samo vsi ti vidiki skupaj zaobjamejo večino tega, kar se skriva v tem včasih izmuzljivem pojmu, zato smo se v tokratnem intervjuju o njem pogovarjali s tremi sogovorniki, ki so z evropskim državljanstvom povezani na povsem različne načine: prof. dr. Sašo Zagorcem, mag. Simonom Delakordo in Janom Pelozo.

Sestavila:
Tinkara Bizjak Zupanc,
MOVIT

O evropskem državljanstvu se je v preteklih letih precej govorilo, pa vendar se zdi, da je pojem še vedno precej izmuzljiv in da si pod tem vsak predstavlja nekaj drugega. Kaj vi razumete pod pojmom evropsko državljanstvo?

Saša Zagorc:

Evropsko državljanstvo lahko predstavimo v različnih kontekstih, izpostavil bi pravnega, političnega in individualističnega.

Državljanstvo na splošno temelji na pripadnosti neki politični entiteti, bodisi državi bodisi Evropski uniji. Evropskega državljanstva, pravno gledano, nimamo prav dolgo, saj je nastalo skupaj z ustanovitvijo Evropske unije z Maastrichtsko pogodbo novembra 1993. Vsak državljan države članice ima tudi evropsko državljanstvo, ki ni niti samostojno niti nosilno, je izvedeno iz nacionalnega in tudi ne nudi takšnega nabora pravic, kot nam pripadajo po nacionalnem državljanstvu. Ves čas tli ideja, da naj bi evropsko državljanstvo postalo temeljni status v Evropski uniji, a temu zaenkrat še ne

moremo pritrditi in malo verjetnosti je, da bi lahko izpodrinilo nacionalna državljanstva. V političnem pomenu je evropsko državljanstvo simbol velikega projekta Evropske unije, ki je iz začetnega ekonomskega sodelovanje preraslo v zelo počasno in postopno poglobljanje sodelovanja in odrekanja nacionalni suverenosti tudi na drugih občutljivih področjih, kot so pravosodje, monetarna politika itd. Zaupanje v Evropsko unijo krepi pomen evropskega državljanstva in obratno. Drugi politični namen je v ustvarjanju evropskega državljanstva z evropsko identiteto in senzibilnostjo, ki presega nacionalne okvire.

Evropsko državljanstvo posamezniku daje občutek enakopravnosti v evropskem okviru ne glede na osebnostne okoliščine, izvor in matično nacionalno državljanstvo. Zaenkrat se to kaže pretežno v formalnem pomenu, saj nam vsem državljanom pripadajo enake formalne pravice, kot so pravica voliti v Evropski parlament, državljanska pobuda, svoboda gibanja itd. Evropsko državljanstvo pa lahko zaživi v polni meri šele, če bo tudi njegov socialni značaj prišel bolj do izraza, npr. s pravico do socialne varnosti v Evropski uniji ne glede na to, katere države državljanstvo imamo. Tega

trenutno ni. Prav nasprotno, posameznik ne bo dobil dovoljenja za začasno prebivanje v drugi državi članici, če bi njegovo bivanje pomenilo finančno breme za sistem socialne varnosti.

Simon Delakorda:

Temelji evropskega državljanstva v smislu političnih in socialnih pravic so bili postavljeni s podpisom Maastrichtske pogodbe leta 1992. Pred tem je bilo državljanstvo delavcev v državah članicah evropskih skupnosti vezano na prost pretok delovne sile. Sedanja predstava o evropskem državljanstvu v okviru strategije Evropa 2020, ki ga promovirajo evropske institucije in vlade držav članic, izpostavlja predvsem ekonomske pravice. Njihov cilj je vzpostaviti pametno, trajnostno in vključujoče gospodarstvo EU. Precej manj prostora je namenjenega krepitvi kulturne in politične dimenzije evropskega državljanstva, ki neposredno prispeva k zmanjševanju demokratičnega primanjkljaja. Naslavljanje slednjega je po mojem mnenju zelo pomembna komponenta evropskega državljanstva.

Jan Pelozo:

Evropsko državljanstvo zame pomeni predvsem kritično razmišljanje, zelo podobno definiciji po Pauli Freiri. To razumem kot proces »kritiziraj, predlagaj, ukrepaj«, kar nas hkrati naredi sooblikovalce naše skupne prihodnosti. Sam nisem pristaš neoliberalističnega pogleda na trg, ki naj bi se samoreguliral, zato polagam upe v zelo aktivno, ozaveščeno in glasno civilno družbo. Nenazadnje bo težko kaj sprejeto proti naši volji, če bomo dovolj glasni. Zaenkrat verjamem, da je to v Evropi še vedno možno.

In kaj vam evropsko državljanstvo osebno pomeni? Kako se kaže v vašem življenju?

Saša Zagorc:

Kot večini mi predvsem omogoča prosto gibanje v katerikoli državi Evropske unije, s čimer se briše meja med nacionalnimi državljanstvi. Politični vidik evropskega državljanstva, ki se kaže v volilni pravici na volitvah v Evropski parlament (posredna demokracija) in v pravici do državljanske pobude (participativna demokracija), je dobrodošel, vendar ti pravici – tudi pri meni – že zaradi oddaljenosti od ključnih dogajanj v Bruslju in pomanjkanja informacij dejansko nimata takšne pozornosti, kot bi si zaslužili. Načeloma sem vesel, da imam kot evropski državljan pravico do konzularne pomoči v tistih tretjih državah, kjer Slovenija nima svojega predstavništva, vendar si želim, da dejansko te pomoči ne bi nikoli rabil. Na pravni fakulteti predavam predmet Evropsko ustavno pravo našim in Erasmus študentom, s katerimi debatiramo o dobrih in perečih platih evropskega državljanstva. S pridom zgrabim priložnosti učiteljskih mobilnosti znotraj programa Erasmus. Sodelujem v evropskih raziskovalnih projektih, kjer pretežno preučujemo položaj in pravice državljanov Evropske unije in tretjih držav. Redno se udeležujem volitev v Evropski parlament.

Simon Delakorda:

Kot državljan Republike Slovenije imam tudi pravice iz naslova evropskega državljanstva. Pravice do prostega

Prof. dr. Saša Zagorc je izredni profesor in predstojnik katedre za ustavno pravo na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani ter član evropske akademske mreže Odysseus Network za področje azila in migracij.

Mag. Simon Delakorda je direktor Inštituta za elektronsko participacijo in koordinator Mreže nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo. Kot politolog in nevladni sodeluje v različnih projektih na področju uporabe interneta za aktivno evropsko državljanstvo. Med drugimi je moderiral prvi uspešen primer e-demokracije v Sloveniji – spletni forum Evropske razprave.

Jan Pelozo je diplomiral na Fakulteti za računalništvo in informatiko in ravnokar bo magistriral na podiplomskem študiju strateškega tržnega komuniciranja na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani. Kot predsednik združenj Brez izgovora Slovenija in Alcohol Policy Youth Network je na področju javnega zdravja aktiven že od leta 2006, za seboj pa ima že več kot 12 let izkušenj kot vodja in mladinski delavec.

gibanja, dela in prebivanja v Evropski uniji so koristne. Precej manj pa sem prepričan o koristnosti udeležbe na volitvah v Evropski parlament. Nezadovoljen sem tudi z odnosom Evropske komisije do mehanizma evropske državljanske pobude. Participativna dimenzija evropskega državljanstva mi osebno veliko pomeni, zato po strokovni plati sodelujem v različnih projektih na tem področju.

Jan Pelozo:

Odnos, ki sem ga pridobil v interakciji s kolegi v Brez izgovora, se kaže tudi med drugimi sodelavci in prijatelji – vesel sem, da sem kritičen in da ne sprejemam procesov okoli sebe kot aksioma. Mogoče bi si kdaj želel, da bi vedel manj o ustroju sveta in njegovih mehanizmih delovanja, ampak tudi tako zavedanje ima svoj čar. Aktivno državljanstvo me nekako dela živega.

Kaj so po vašem mnenju največje ovire za učinkovito prakticiranje evropskega državljanstva danes in kako bi jih lahko odpravili?

Saša Zagorc:

Strukturna težava je že v tem, da je evropsko državljanstvo vzniknilo na podlagi politične odločitve elit. Pripadnosti neki skupnosti, narodu ali državni tvorbi ne moremo zapovedati, ampak se oblikuje skozi dolgotrajen in zgodovinski proces, ki temelji na skupnih vrednotah in interesih, zlasti skrbi države za svoje državljane na eni strani in na znanih Kennedyjevih besedah, kaj lahko posameznik stori za državo, na drugi strani. Evropsko državljanstvo že v samem začetku ni bilo ponotranjeno v zavesti prebivalstva, a se počasi in stežka vendarle krepi.

Drugi problem je dokaj omejen nabor pravic, ki izvirajo iz evropskega državljanstva. Neposredne praktične učinke za državljana ima predvsem svoboda gibanja. Če bi prišlo do navezave katere od socialnih pravic na evropsko

državljanstvo, bi bila mobilnost še večja. Vprašanje pa je, ali je to res v interesu vseh držav članic in ali je finančno vzdržno.

Simon Delakorda:

Z vidika Slovenije predstavlja največjo oviro za aktivno evropsko državljanstvo odnos Slovencev do Evropske unije. Podatki Eurobarometra kažejo, da jih le 17 % EU povezuje z demokracijo. Pogosteje jo povezujejo z birokracijo in potratom denarja. Več napora in inovativnosti je potrebno usmeriti v aplikativne projekte na področju evropskega državljanstva, ki prinašajo konkretne koristi za različne družbene skupine. Prav tako je potrebno poenostaviti obstoječe načine demokratične udeležbe. Evropsko državljanstvo zaradi tehnokratske narave evropskih institucij postaja vse bolj racionalna (ne)izbira in ne toliko čustvena.

Jan Pelozo:

Največja ovira so zame dandanes prvo-, drugo- in tretjerazredna državljanstva – na žalost tudi v Evropi. Neenakosti so že tako zelo vpete v družbene struje, da se nam zdi nekaj normalnega, da smo mi tisti privilegirani in da pač drugi niso. Ne le enkrat sem sebe zaradi take nonšalantnosti sovražil. A je otrok sam kriv, da je rojen v državi, kjer temelji 99 % proizvedene energije na umazanih fosilnih gorivih in mu daje večjo verjetnost pljučnih obolenj? A je mlada mama sama kriva, da nima informacij o negativnih učinkih pitja alkohola ali kajenja med nosečnostjo? Kdo naj bi ji to povedal? In ali je prebivalec Goriškega sam kriv, da živi na območju, kjer so plače nižje, dostop do kvalitetne izobrazbe manjši in razdalje dosti večje ter posledično potovanje dražje? Največja ovira je vsekakor omejenost človeškega uma in interesi posameznikov, ki vidijo v bogatenju peščice in gospodarski rasti za vsako ceno prihodnost našega naroda.

Kako lahko po vašem mnenju mladi postanejo aktivni evropski državljani? Ali menite, da so dovolj seznanjeni z vsebinami, ki jih zajema evropsko državljanstvo?

Saša Zagorc:

Malce neortodoksno: Mladi evropski državljani so aktivni že v trenutku, ko se svobodno iz kakršnegakoli razloga nahajajo v drugi državi članici EU. V klasičnem političnem smislu pa verjetno takrat, ko se začnejo zanimati za vseevropske tematike (npr. sklepanje trgovinskih sporazumov z drugimi državami in njihov vpliv na naše bivanje, urejanje zasebnosti na internetu, pravica do javnega dobra), ko sodelujejo pri evropskih državljanskih pobudah in ko se odločijo iti na evropske volitve.

Mladi in stari imajo vse možnosti seznaniti se z evropskimi temami in pravicami iz evropskega državljanstva. Nisem pa prepričan, da jih zares poznajo, kaj šele koristijo. Nekateri nimajo interesa, nekateri ne najdejo pravega vira informacij, nekateri nimajo sredstev, da bi pravice v polni meri izkoristili. Tisti, ki pa doživijo prednosti evropske mobilnosti, to cenijo in vedo, kakšne koristi ima Slovenija in njeni državljani od članstva v Evropski uniji. Ni odveč opozoriti na tveganje, ki se v zadnjem času krepi, in sicer da

bi zaradi nezmožnosti in ovir pri kariernem razvoju začeli mladi za svoje težave primarno kriviti Evropsko unijo.

Simon Delakorda:

Rezultati raziskave Mladina 2013 kažejo, da več kot 65 % mladih vidi evropsko povezovanje kot nekaj, kar ima negativen vpliv na gospodarski in politični sistem. Skoraj polovica (45 %) jih meni, da bi morala Slovenija opustiti evro (in ponovno uvesti nacionalno valuto) ter izstopiti iz Evropske unije. Prav tako padata zadovoljstvo z demokracijo in zaupanje v politične stranke. To je družbeno-politični kontekst, v katerem je potrebno premišljevati aktivno evropsko državljanstvo mladih. Zanj postajajo značilne nekonvencionalne in protestne oblike participacije. Te so pogosto v nasprotju z obstoječimi mehanizmi, ki so jih so za uresničevanje lastnega interesa postavile starejše generacije. Za aktivacijo mladih je potrebno spremeniti konvencionalne načine odločanja na ravni EU. To vključuje tudi drugačne načine produkcije in dostopa do kakovostnih (razumljivih) vsebin.

Jan Pelozo:

Postati aktivni državljan je dandanes relativno enostavno in ne rabi biti nujno »vkalupljeno« v takšno ali drugačno konvencionalno obliko participacije. Ni nujno, da hodiš v Bruselj ali potuješ po Evropi, da to postaneš – to si lahko že, če v svojem lokalnem okolju narediš nekaj dobrega za sočloveka. Res pa je, da nas mednarodna komponenta motivira in vedeti, da v istem času nekje drugje v Evropi nekdo razmišlja ali celo dela podobna dobra dela kot ti, človeka naleze s pozitivno energijo. Moje mnenje je, da poznavanje vsebin evropskega državljanstva konec koncev sploh ni potrebno, če ga čutiš. Nekdo bo to razumel kot politično udejstvovanje, nekdo drug kot spletno aktivacijo uporabnikov portala proti škodljivi praksi lokalnega podjetja. Kot sem že prej povedal, je zame ključen odnos, ki se ga je težko naučiti in dosti lažje prevzeti. Pri tem pa sigurno pomaga krpanje lukenj z manjkajočimi veščinami in znanjem, da bi bil razvoj takega odnosa sploh možen. In tu lahko rečem, da je lahko aktivno državljanstvo samo sebi motor, ki pomaga narediti Evropo bolj pošteno.

Kdo naj bi bil po vašem sploh zadolžen za posredovanje teh vsebin mladim in za vzgojo mladih v aktivne evropske državljane?

Saša Zagorc:

Država in Evropska unija imata nedvomno pravico vzpodbujati zavest o aktivnem evropskem državljanu, a načeloma ne verjamem v uspešnost posredovanja informacij in vsebin od zgoraj. V osnovi so najboljši »vzgojitelji« in osnovni vir podatkov starši in prijatelji, druge oblike posredovanja so lahko predvsem v dodatno pomoč. Predvsem je treba graditi na zavedanju o medsebojnem spoštovanju in enakosti med evropskimi državljani. Opozarjam, da nobena javna kampanja ne more zajezi neaktivnosti, če mladi v evropskem državljanstvu ne bodo videli česar koli pragmatičnega in realnega.

Simon Delakorda:

Deležniki na področju informiranja mladih so različni: izo-

braževalni sistem, nevladne organizacije, mediji, evropski poslanci in poslanke ter evropske in nacionalne institucije. Do nekaterih izmed njih so mladi nezaupljivi. Pogosto je v evropskih vsebinah preveč ideološkega in političnega oglaševanja ter premalo vsebin, ki korektno predstavljajo Evropsko unijo. Pomembno je, da sta način posredovanja in sama vsebina prijazna do mladih. Pri slednjem vidim veliko prostora za produkcijo vsebin s strani mladih za mlade. Mladi v okviru generacijske socializacije najbolje poznajo njim zanimive in koristne načine posredovanja in širjenja vsebin za aktivno evropsko državljanstvo (tudi s pomočjo informacijsko-komunikacijskih tehnologij).

Jan Pelozo:

Država in nevladni sektor. Ker pa je pojem države zelo širok, bi rekel, da je zaenkrat dovolj, da se država zave da potenciala, ki ga ima neformalno izobraževanje v vseh starostnih strukturah. Predvsem pa zaveda, da mladih ne sme vzgajati trg, ker ima trg drugačen končni interes od povprečnega aktivnega državljanja, pa čeprav lahko na poti najdemo skupne cilje.

Je še kaj, kar bi radi sporočili mladim bralcem revije Mladje?

Saša Zagorc:

Zelo priporočam uporabo možnosti mobilnosti znotraj in izven Evropske unije. Ni toliko važno, kako (npr. kot dijak, študent, praktikant, raziskovalec, učitelj, delavec, turist), temveč to, da manj pozornosti namenite nacionalnim mejam, več pa učenju, inovatorstvu, podjetništvu, delu, spoznavanju, raziskovanju in navezovanju stikov in poznanstev.

Simon Delakorda:

Mladi imajo precej razlogov za nezaupanje v družbo in družbeni sistem. Lahko se sprijaznijo z obstoječimi razmerami ali pa se na alternativne načine organizirajo skupaj z ostalimi generacijami in postavijo jasne zahteve do družbe, v kateri živijo.

Jan Pelozo:

Biti aktiven državljan pomeni tudi ubiranje težje od dveh poti, če bo težja pot naredila skupnost boljšo.

EVROPSKO DRŽAVLJANSTVO

V PROGRAMU ERASMUS+: MLADI V AKCIJI

Elizabeta Lakosil,
MOVIT

M

Med specifičnimi cilji najdemo spodbujanje participacije v demokratičnem življenju v Evropi in na trgu dela, spodbujanje aktivnega državljanstva, medkulturnega dialoga ter socialnega vključevanja in solidarnosti, še posebej skozi projekte mobilnosti. Med prioritetami pa najdemo spodbujanje zavesti o evropskem državljanstvu in pravicah, ki spadajo zraven, ter spodbujanje aktivne participacije mladih v oblikovanju evropskih politik (takšno je bilo npr. spodbujanje udeležbe na parlamentarnih volitvah v letu 2014), s čimer mladi postajajo bolj odgovorni in informirani državljani.

Najbolj konkretne usmeritve za oblikovanje projektov lahko zasledimo v Ključnem ukrepu 1. Aktivnosti morajo imeti medkulturno/evropsko razsežnost ter spodbujati udeležence k premisleku o evropskih temah in sooblikovanju Evrope, za udeležence zagotoviti priložnost, da poiščejo vrednote, ki so kljub kulturnim razlikam skupne njim in osebam iz drugih držav, spodbujati kritično razmišljanje o stališčih, ki ohranjajo neenakost in diskriminacijo, spodbujati spoštovanje kulturne raznolikosti ter se boriti proti rasizmu in ksenofobiji.

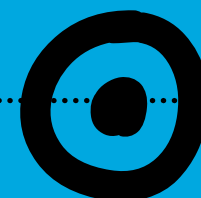
Cilj poudarjanja aktivnega evropskega državljanstva je mlade in druge udeležence spodbuditi, da bi se bolj zavedali svojih pravic, a tudi odgovornosti za vse, kar vpliva na njihov vsakdan, vključno z odločitvami na ravni Evropske unije. Preko projektov naj bi razmišljali o evropskih temah. Da pa bi se tudi počutili evropsko, se morajo zavedati dejstva, da je njihova vloga pri izgradnji današnje in jutrišnje Evrope pomembna. Zato naj bi se vključevali v razprave o izgradnji in prihodnosti Evropske unije. Razmišljanje o evropski dimenziji pa gre še korak naprej. Program Erasmus+ namreč daje velik

poudarek razširjanju in uporabi rezultatov, saj lahko pripomoreta k oblikovanju prihodnjih politik in praks ter podpira širši cilj izboljšanja sistemov Evropske unije. Učinek programa Erasmus+ se ne meri samo po kakovosti rezultatov projekta, temveč tudi po njihovi razširjenosti in uporabi zunaj kroga partnerjev projekta. Vključevanje čim večjega števila morebitnih uporabnikov z učinkovitim razširjanjem pripomore k doseganju donosnosti naložbe. Razširjanje in uporaba rezultatov projekta tudi krepiča osveščenost o priložnostih, ki jih ponuja Erasmus+, in poudarjata evropsko dodano vrednost aktivnosti, ki so s programom podprte.

Konkretno se lahko evropsko državljanstvo v projektih programa Erasmus+: Mladi v akciji izraža na različne načine. Projekti lahko tematizirajo vlogo mladih v sodobni Evropi in njihov položaj v prihodnje, izražajo eno od skupnih skrbi evropske družbe, kot so rasizem, ksenofobija, antisemitizem, zloraba drog in podobno, ali spodbujajo razprave o temeljnih načelih EU, npr. načelih svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države. Projekti lahko evropsko državljanstvo vključujejo tudi povsem neposredno, z obravnavanjem aktualnih tem EU, kot so na primer njena širitev, vloge in dejavnosti evropskih institucij ali ukrepi EU na področjih, ki zadevajo mlade.

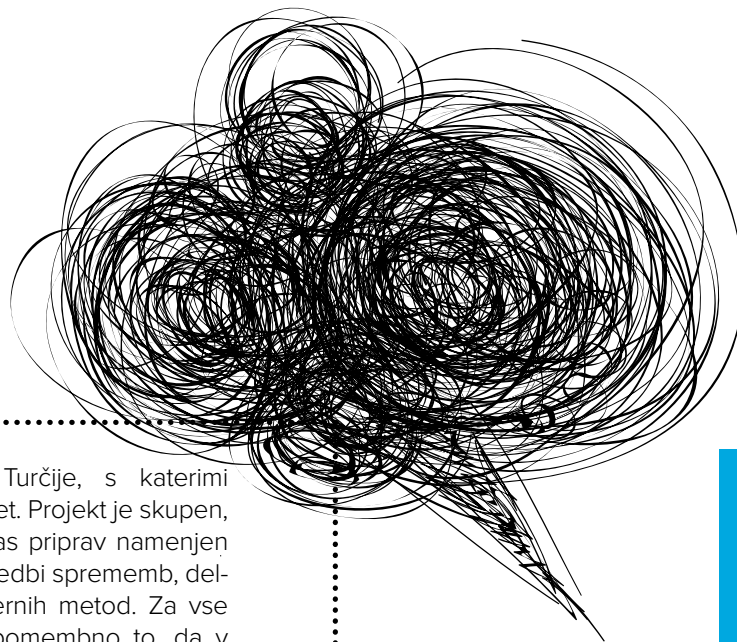
V nadaljevanju predstavljamo nekaj projektov, v katerih se evropsko državljanstvo odraža na svojevrsten način.

V AKCIJI

V AKCIJI

Sergej Ceglar in Senta Jeler, vodji projekta
DRUŠTVO ŠIRJENJA UPORABNIH ZNANJ

EVROPSKA PROSTOVOLJNA SLUŽBA GET INVOLVED – GET INSPIRED

Projekt Get Involved – Get Inspired, s katerega izvedbo smo pričeli v letošnjem letu in je del programa Erasmus+, smo zasnovali z namenom, da bi mladim z vsega sveta pomagali in jih podpirali pri izpolnitvi njihovega izobrazbenega potenciala, ki je velikokrat omejen zaradi različnih okoliščin – osebnih, socialnih, kulturnih ali ekonomskih.

Globalni razvoj in olajšani proces razširjanja informacij v zvezi z in v podporo mednarodnih formalnih in neformalnih izobraževalnih programov, ki se ga je sprva lotila organizacija Mladiinfo v Makedoniji, nato pa mreža, ki trenutno povezuje 6 društev v Evropi, je namenjen razumevanju pomena in nujnosti pretoka informacij, povezanih z izobraževanjem, in razvoju koncepta prenosa in širjenja priložnosti za vseživljenjsko učenje in dostopnost do relevantnih informacij. Mladiinfo je prerasel v globalno študentsko službo, namenjeno zagotavljanju informacij mladim o številnih možnostih in priložnostih, spodbujanju mladih pri njihovih uspehih in dosežkih ter pomoči pri koriščenju dodatnih možnosti za osebno in profesionalno rast. Vse to pa združuje na skupni spletni platformi www.mladiinfo.eu.

V okviru projekta ozaveščamo mlade o razpoložljivih možnostih izobraževanja in dostopa do njih ter posredno omogočamo, da so v celoti vključeni v družbo. Mladim ponujamo informacije, kako lahko izboljšajo ključne spretnosti in veščine ter kje in na kakšen način lahko zaprosijo za oz. se prijavijo na različne izobraževalne programe, usposabljanja, konference in pripravništva, da izboljšajo lastno podjetnost, zaposljivost in si zagotovijo informacije, ki bodo zvišale njihov zaposlitveni kapital. Obenem pa odpiramo prostor za mlade, kjer se lahko pripravijo na aktivno vlogo v družbi.

Dve prostovoljki sta se vključili v prostovoljsko službo in bosta pomembno pripomogli k doseganju rezultatov, kjer se spodbuja in podpira aktivno državljanstvo in aktivno udeležbo mladih v lastni skupnosti. Prostovoljki tketa vezi med lokalno skupnostjo in jo obenem vpenjata v mednarodno (tudi virtualno) skupnost. Projekt že v zgodnji fazi izvajanja vključenim lokalnim in mednarodnim udeležencem nudi boljše razumevanje o tem, kaj je Evropsko državljanstvo, in pripomore k vzpostavljanju vrednot, ki oblikujejo evropsko identiteto, ki izhajajo iz splošnih pravnih načel priznavanja svobode posameznika in odgovornosti ter temeljijo na strpnosti, človečnosti in sprejemanju. Premagovanje skupnih ovir in povezovanje posameznikov, ki prihajajo iz različnih okolij, pa se lahko zgodi le ob vključitvi. Vključi se!

V AKCIJI

Petra Jurič,
MLADIINFO

mladi!info
www.mladiinfo.eu SLOVENIA

Društvo širjenja uporabnih znanj je nastalo leta 2009, ko smo mladi navdušenci iz Krškega opazili, da otroci in naši vrstniki svoj čas preživljajo več ali manj za štirimi stenami. Zato smo že prvi projekt zastavili v smeri aktivne participacije mladih, pridobivanja neformalnih znanj in veščin, prenosa znanj med generacijami, vključevanja marginalnih družbenih skupin v aktivnosti itd. Pri svojem delu smo beležili visok obisk mladih iz lokalnega okolja, pa tudi povratne informacije iz okolja so bile nadvse spodbudne. Skozi leta smo okrepili občutek pripadnosti mladih našemu okolju, ponudili smo jim priložnosti za spoznavanje mladih iz Evrope in pridobili številne nove prostovoljce. Zadnjih nekaj let pa se v veliki meri posvečamo ustvarjanju kreativnega okolja, vzdušja za dialog mladih na različne družbene teme. Na splošno velja predpostavka, da smo mladi pasivni prebivalci te družbe, da nas politika ne zanima, da nimamo podlage za pogovor o aktualnih temah. Kar seveda ne drži. Mladi imamo še kako izdelano mnenje o delovanju družbe na splošno, o delovanju javnih institucij, smernicah na področju šolstva, zaposlovanja in podobnih temah. Tekom vseh naših projektov je bilo izvedenih mnogo debatnih večerov, ko smo z mladimi na mednarodnih mladinskih izmenjavah, transnacionalnih mladinskih pobudah in lokalnih debatah razmišljali, kakšne države pa si mi želimo, kaj bi spremenili v obstoječem stanju. To je bila tudi podlaga za nastanek projekta Youth wonderland, ki pravzaprav združuje vse informacije, ki smo jih pridobili s strani mladih, ki so se udeleževali naših aktivnosti.

Youth wonderland je več kot samo še eno srečanje mladih iz Evrope. Je ideja, je želja, klic po spremembah v družbi. Sodelujoči partnerji so organizacije iz sosednje Hr-

vaške, Francije in Turčije, s katerimi sodelujemo že vrsto let. Projekt je skupen, kar pomeni, da bo čas priprav namenjen dialogu med nami, uvedbi sprememb, delitvi nalog, izbiri primernih metod. Za vse partnerje je najbolj pomembno to, da v vsak projekt vključimo poleg stalne ekipe prostovoljcev vsake organizacije še mlade, ki nimajo izkušenj s tovrstnimi projekti in še nimajo izoblikovanega mnenja o aktualnih družbenih temah. Pri tem ni pomembna njihova izobrazba, kulturno ozadje, politično prepričanje, socialno, ekonomsko, zdravstveno stanje in druge okoliščine. Projekt se formalno pričene v juniju 2015, sodelovalo pa bo 25 mladih iz štirih držav. Prva prelomnica bo srečanje dveh članov iz vsake skupine oktobra 2015, ko si bomo razdelili naloge in izbrali metode dela ter znova pregledali in prilagodili urnik. Sama izmenjava pa bo potekala konec februarja 2016(22.–29.). Rezultat projekta bo izdelan načrt delovanja lastne države iz vseh potrebnih vidikov (geografska lega, članstvo v EU, politična ureditev, pravna ureditev, šolstvo, zdravstvo, država blaginje, skrb za nemočne itd.), na koncu pa bomo posneli še kratek promocijski film te nove države. Prikazali ga bomo učencem in dijakom šol v regiji Posavje, mladinskim organizacijam, medijem, političnim odločevalcem, mladim v državah partnerjev, na socialnih omrežjih. Udeleženci projekta se bomo tako ukvarjali s področjem dviga evropske zavesti, poznavanja aktualnih tem EU, dela evropskih institucij, občutka pripadnosti med mladimi, pridobivanja neformalnih znanj in veščin ter uporabe potrdila Youth-pass. Uporabljene metode dela bodo v največji možni meri participatorne, vključujoče in zanimive ter bodo upoštevale načela izkustvenega učenja, skupinskega dela, prenosa znanj in veščin.

DŠUZ
Društvo širjenja uporabnih znanj

YOUTH WONDERLAND
MEDNARODNA MLADINSKA IZMENJAVA

MANAGE YOUR VOTE

MEDNARODNA MLADINSKA IZMENJAVA

Klemen Vitkovič,
MLADINSKI CENTER BIT

V AKCIJI

V AKCIJI

Leto 2014 je bilo leto evropskih volitev, v Sloveniji smo imeli še državne volitve in pred nami so še lokalne volitve. Volilna udeležba med mladimi ni bila zadovoljiva,

saj so mladi nezadovoljni s sistemom. V naši organizaciji smo v preteklosti izvedli nekaj akcij, ki so mladim približale delovanje politike, in opažamo, da mladi, vključeni v takšne projekte, hodijo na volitve in se tudi argumentirano odločajo, komu bodo namenili svoj glas. S projekti smo želeli mladim pokazati, da se volilna pravica ne izkaže samo na volilni dan, ampak tudi z redno komunikacijo z izvoljenimi predstavniki ljudstva. Opažamo tudi, da ni prave vsebinske komunikacije med mladimi in izvoljenimi predstavniki, zato želimo vzpodbujati predvsem vsebinsko komunikacijo s ciljem doseganja pozitivnih sprememb.

O tej problematiki smo se veliko pogovarjali na mladinski izmenjavi Brandyourself (mreženje in bodoče sodelovanje), pa tudi v okviru raznih drugih mednarodnih projektov. Tudi črnomeljska županja nam je priznala, da so ji akcije mladinskih organizacij pomagale pri razumevanju problematike mladih in jih je uporabila pri reševanju določenih problemov.

Na mladinski izmenjavi Manage Your Vote, ki bo potekala v Črnomlju, bo sodelovalo 42 udeležencev in vodij skupin iz Slovenije, Portugalske, Bolgarije, Romunije, Malte, Hrvaške in Poljske. Izmenjava se bo odvijala med 9. in 17. julijem 2015.

Glavni temi projekta sta aktivno državljanstvo in participacija mladih v družbi. S projektom želimo mladim pokazati, da s svojim glasom ne razpolagajo samo na dan volitev, ampak tudi v času med volitvami. Na projektu bodo spoznali tudi primere dobre prakse iz držav udeležencev in razmišljali o njihovi uporabi v svojem lokalnem okolju. Glavna izdelka mladinske izmenjave bosta video z vprašanji evropskim poslancem in sedem lokalnih spletnih (Facebook) kampanj za izboljšanje oziroma reševanje določene problematike v posameznem okolju.

Udeleženci projekta bodo mladi, ki se zavedajo pomena aktivnega državljanstva in ki želijo v svojih okoljih doseči pozitivne spremembe. Skozi projekt bodo tudi spoznali razmišljanje tistih, ki so bili izvoljeni, da odločajo v njihovem imenu. Želimo jih motivirati predvsem za aktivno delovanje v svojem okolju po zaključku projekta.

Konec meseca marca smo izvedli tudi predhodni načrtovalni obisk, ki so se ga udeležili predstavniki organizacij ter črnomeljski podžupan in državni svetnik Samer Khalil. Dobro smo preučili pripombe nacionalne agencije in se odločili, da bomo še večjo pozornost namenili učni dimenziji projekta in samim aktivnostim pred projektom, saj želimo, da udeleženci na izmenjavo pridejo motivirani in dobro pripravljeni. Skozi projekt želimo ustvariti blagovno znamko Manage Your Vote, ki bo tudi po projektu državljane spodbujala k aktivni participaciji.

SLOVENSKI POSLANCI V EVROPSKEM PARLAMENTU SO VES ČAS NA POTI MED LJUBLJANO, BRUSLJEM IN STRASBOURGOM. POVPRASALI SMO JIH, KAKO EVROPSKO DRŽAVLJANSTVO IZGLEDA IZ PERSPEKTIVE TEGA GEOGRAFSKEGA TRIKOTNIKA.

Zbrala: Tinkara Bizjak Zupanc,
MOVIT

MIR, SVOBODA, DEMOKRACIJA IN PROSTO GIBANJE ZNOTRAJ EZ SO ZA MLADE LJUDI ŽE DOLGO SAMOUMEVNI

Alojz Peterle,
evropski poslanec

Najprej naj izrazim veselje nad dejstvom, da sem lahko evropski državljan in uživam vse ugodnosti, ki iz tega izhajajo. Evropski državljan sem lahko zato, ker sem državljan Slovenije. Ni evropskega državljanstva, ki bi se ga dalo pridobiti mimo državljanstva ene do držav članic. Zato je tako pomembno, da se je Slovenija leta 2004 odločila pristopiti k Evropski zvezi kot njena polnopravna članica.

Evropsko državljanstvo še močnejše odpira vprašanje aktivnega državljanstva. Ne gre samo za statute, pravice in ugodnosti, gre tudi za vprašanje, v kateri smeri oziroma za kaj želimo izkoristiti svoj državljanski status.

Aktivno državljanstvo pomeni, da lahko državljanski status uporabimo za napredek skupnosti, v kateri živimo. To pomeni odnos do vprašanj, povezanih z delovanjem Zveze in njeno prihodnostjo. Imamo priliko, da lahko s svojo kritiko in pobudami sooblikujemo polmilijardno Evropsko zvezo.

Evropska zveza je danes drugačna kot leta 2004, ko smo k njej pristopili. Vmes je doživela težko krizo, ki še ni povsem premagana. Tudi v Sloveniji še ne. Evropska zveza, prej imenovana Evropska skupnost, je nastala po zmagi nad fašizmom in nacizmom po drugi svetovni vojni po zaslugi odgovornih demokratičnih političnih elit v šestih državah. Že nekaj časa se govori o demokratičnem primanjkljaju v EZ. Ne moremo ga premagati drugače kot z večjo vključenostjo državljanov in državljanov.

Mir, svoboda, demokracija in prosto gibanje znotraj EZ so za mlade ljudi že dolgo samoumevni. Izbruh nasilja v našem sosedstvu, teroristični napadi znotraj same EZ in radikalni evroskeptični glasovi so nova dejstva, ki postavljajo vprašanje aktivnega državljanstva v novo luč. Ni namreč nujno, da samoumevnost traja. Za temeljne vrednote in načela, ki so podlaga EZ je potrebno stalno delo. Tudi če ne bi bilo omenjenih groženj, bi se dalo EZ z aktivnim državljanstvom izboljšati.

IZ BRUSLJA

DRŽAVLJANI EU LAHKO SVOJE PRAVICE UVELJAVLJAMO TUDI Z VKLJUČEVANJEM V POSTOPKE ODLOČANJA

Franc Bogovič,
evropski poslanec

Evropsko državljanstvo je pojem, ki ga EU, konkretno Evropska komisija, zelo jasno določa: vsakdo, ki je državljan države članice EU, je avtomatično tudi državljan EU. Državljanstvo EU je dodatno in ne nadomešča nacionalnega državljanstva. Vsaka država članica pa mora določiti svoje pogoje za pridobitev in izgubo državljanstva države. Državljanstvo EU je vsakemu državljanu EU neposredno dodeljeno s Pogodbo o delovanju Evropske unije.

Pogodba o delovanju EU podeljuje vsem njenim državljanom veliko pomembnih pravic, med katerimi so ključne pravica do prostega gibanja in prebivanja znotraj EU, volilna pravica in pravica do kandidiranja na volitvah v Evropski parlament ter na občinskih volitvah, pravica do zaščite s strani diplomatskih in konzularnih organov drugih držav EU, pravica predložiti peticijo Evropskemu parlamentu ali se pritožiti pri Evropskem varuhu človekovih pravic.

Prednosti evropskega državljanstva vidim v mnogih vidikih, še posebno na področju prostega gibanja znotraj EU. Preden je Slovenija vstopila v EU, se nam je zdelo nepredstavljivo, da bi lahko po Evropi potovali brez potnega lista in dolgotrajnih čakalnih vrst na mejnih prehodih. Ta pravica konkretno poenostavlja naša življenja, saj tako lažje in hitreje potujemo po Evropi ter si ustvarjamo zaposlitvene in poslovne priložnosti znotraj EU. To pa nenazadnje pozitivno vpliva na konkurenčnost, pri čemer tudi enotni notranji trg olajša poslovanje znotraj EU in s tem pozitivno vpliva na gospodarstva držav članic.

Evropejci, ki smo najprej državljani svojih matičnih držav, smo različnih narodnosti, pripadni svoji prvi domovini, jeziku in kulturi. Vse skupaj pa nas ob spoštovanju teh kulturnih razlikosti povezuje tudi pripadnost evropskim vrednotam. Evropi, ki je v svoji ustanovni ideji izjemno močna: da bi evropski narodi živeli v miru in stabilnosti, v združenju in uspešni Evropi.

Zagotovo pa moramo kljub osnovnemu zavedanju večine Evropejcev o evropskih državljanskih pravicah, ki jih jemljemo že skoraj kot samoumevne, okrepiti zavedanje, da lahko državljani EU uveljavljamo svoje pravice tudi z vključevanjem v postopke odločanja v Evropski uniji in oblikovanja evropskih politik.

KAJ DRŽAVLJANSTVO EU POMENI V PRAKSI?

Igor Šoltes,
evropski poslanec

Državljanstvo Evropske unije je vtkano v Pogodbo o Evropski uniji, kjer je zapisano, da je vsaka oseba, ki ima državljanstvo države članice, hkrati tudi državljan(ka) Evropske unije. Državljanstvo EU je dodano in ne nadomešča nacionalnega državljanstva. Toda kaj državljanstvo EU pomeni v praksi?

Državljanstvo Unije prinaša mnoge pravice. Tako ima na primer vsakdo pravico do potovanja, življenja in dela kjerkoli v Evropski uniji. Prav odprtost meja, mobilnost delovnih mest in možnost študija v eni od 28 držav članic so tisti dejavniki, ki posamezniku dajejo širino in bogatijo družbo ter so odlična priložnost za ustvarjanje brez meja. Evropska unija je eden večjih dosežkov, ki zaradi prostega pretoka ljudi, blaga in storitev omogoča večjo povezanost. V Evropskem parlamentu, v instituciji, kjer kot evropski poslanec zastopam vse slovenske državljanke in državljane, je to povezanost mogoče občutiti na vsakem koraku, sam pa to še najbolj doživljam v Skupini Zelenih / ESZ, katere član sem. Poslanci in zaposleni prihajamo iz povsem različnih zgodovinskih in kulturnih okoliščin posameznih držav, a skupno nam je prav to, da s sprejemanjem dobrih in pretehtanih odločitev prispevamo k čim boljši skrbi za okolje, ki prav tako ne pozna meja, in za pravice vseh državljanov Evropske unije. Resda občutka pripadnosti ni mogoče kar vsiliti, vendar ga je mogoče doseči predvsem z osebnim sodelovanjem pri odločanju. Na ravni Evropske

unije je to zagotovljeno tako, da ima vsak polnoleten državljan EU pravico voliti na volitvah v Evropski parlament, kar je pomembna osnova za demokratično legitimnost EU, ter z evropsko državljansko pobudo, preko katere lahko en milijon državljanov EU Evropsko komisijo pozove, naj pripravi zakonodajni predlog, s čimer lahko državljani neposredno vplivajo na pripravo politik EU.

Odličen primer, kaj pomeni evropsko državljanstvo v praksi, pa je tudi obisk skupin študentov, ki jih gostimo v Evropskem parlamentu in prihajajo iz študijske izmenjave v okviru programa Erasmus. Takšna skupina nas je obiskala sredi lanskega decembra in pogovor z njimi je bil naravnost navdušujoč. Veliko časa v pogovoru smo namenili prav kulturni raznolikosti v Evropi in njenih institucijah ter vprašanjem sodelovanja in prizadevanj za skupno dobro znotraj in zunaj evropskih meja. Mozaik mnenj in stališč, ki so jih predstavili študentje po mojem mnenju odraža prav to, kar je bistvo Evropske unije, skupnost različnih pogledov, a s ciljem ustvarjati pogoje za dostojno življenje z gospodarskim napredkom, ki temelji na sonaravnem razvoju in spoštovanju okolja. Evropa se tako ne osredotoča le na gospodarstvo, temveč tudi na področja okolja, izobraževanja, kulture in državljanstva. Prav slednje je za sobivanje in soustvarjanje skupne prihodnosti še kako pomembno.

UNIJO MORAMO NADGRADITI IN IZBOLJŠATI!!

Zadnje čase se o Evropski uniji (bolj splošno o »Evropi«) pogosto govori kot o utrujeni gospe, o navznoter (preveč) raznoliki skupnosti, ki razvojno zaostaja za najhitreje razvijajočimi se državami (npr. skupino BRIC), o političnem projektu, katerega konec naj bi se odvijal pred našimi očmi. Na takšne pesimistične razlage stanja EU nikakor ne smemo pristati – Unija resda ni idealna politično-gospodarska skupnost, a boljše doslej nisem videl. Več znanja in izkušenj moramo vplesti v krepitev družbenega ravnovesja med različnimi skupinami – državljani, odločevalci, organizirano civilno družbo in neodvisno stroko.

Kakovost življenja v EU je na podlagi različnih kazalnikov najvišja na svetu, pravice potrošnikov so strogo varovane, imamo najvišje okoljske standarde, zelo varno hrano, trdne delavske pravice, napredno znanstveno-raziskovalno politiko itn. Ne gre pa zanikati, da se obenem, ko tekmujemo s hitro rastočimi gospodarstvi v državah,

katerih izhodiščna razvojna raven je (bila) precej nižja od povprečno evropske, soočamo tudi z izzivi učinkovitosti in legitimnosti evropskih institucij, s pomanjkljivostmi v procesih odločanja, težavami evropskega socialnega modela ipd. Unijo moramo nadgraditi in izboljšati ter se zoperstaviti krepitvi nacionalističnih in ksenofobnih sil! Razglabljam o nekakšnih »Združenih državah Evrope« je neumestno in nima resne osnove. Ameriški koncept talilnega lonca ne more biti recept za Evropo. Članice EU ne bodo nikoli pristale na »taljenje« lastne kulturne identitete, Evropska unija je skupnost držav, ki temelji na spoštovanju različnosti, na dvojnosti kulturne istovetnosti – obenem smo lahko Slovenci in Evropejci!

To so razlogi, zaradi katerih ste lahko ponosni evropski državljani in državljanke. Naša domovina pripada in sodeluje v skupnosti, ki temelji na pravičnosti, solidarnosti in trajnostnem razvoju. In nikakor ne smemo pozabiti: Evropska unija je tudi in predvsem mirovni projekt.

Ivo Vajgl,
evropski poslanec

IZ BRUSLJA

ZA OZAVEŠČANJE DRŽAVLJANOV JE KLJUČNEGA POMENA IZOBRAŽEVANJE

Imeti državljanstvo pomeni, da pripadamo politični skupnosti, ki nam zagotavlja določene pravice, svoboščine, naloži pa nam tudi dolžnosti oziroma odgovornosti. In če primerjamo državljanstvo, ki nam ga daje Slovenija, in tisto, ki nam ga nudi Evropska unija, postane hitro jasno, da gre za precej velike razlike. Primarno je vendarle slovensko državljanstvo.

Evropsko državljanstvo pa po drugi strani prinaša prednosti, ki se jih ne zavedamo dovolj. Zdi se, da se jih veliko bolj zavedajo priseljenci iz tretjih držav. Zato smo se v evropskem letu aktivnega državljanstva (2013) še posebej posvetili ozaveščanju o pravicah in prednostih, ki jih prinaša evropsko državljanstvo. Za ozaveščanje državljanov je ključnega pomena izobraževanje in to sem imel v mislih pri delu na dosjelih iz tega področja; pri dveh poročilih o bolonjski reformi, pri poročilu o mobilnosti mladih, pri

poročilu o prenovi evropskega izobraževanja idr. Ko je postala Evropska unija tudi politična entiteta, se je začelo odpirati vprašanje njene demokratičnosti. V zadnjih letih se je z demokratičnim deficitom spopadla tako, da je uveljavila t. i. državljansko pobudo, s katero se državljani neposredno vključijo v zakonodajni postopek EU. Seveda so tu še volitve v EP, ki še najbolj izražajo akt izvrševanja evropskega državljanstva.

Vsekakor je pomemben tudi pravni vidik evropskega državljanstva. Pogodba o delovanju EU nam npr. zagotavlja pravico do prostega gibanja znotraj EU, pravico do pritožbe pri Evropskem varuhu človekovih pravic itd.

Evropska unija se povezuje in postaja vedno bolj integrirana. Posledično je tudi vključenost in soodvisnost državljanov in struktur vse večja. Pomembno je, da »državnost« Evropske unije ne bo pretirano zbiratizirana. Nadgrajevanje obstoječih struktur EU mora iti v smeri nenehnega izboljševanja pogojev za delo in življenje, v katerih se bodo državljani počutili svobodni in varni. In če bodo imeli določene težave v domačem okolju, v svoji državi članici, bodo lahko kot državljani EU poiskali svojo možnost kje drugje v okviru Evropske unije. Zato EU predstavlja nove možnosti za vse svoje državljane.

Milan Zver,
evropski poslanec

RAZISKAVE EVROPSKE KOMISIJE SO POKAZALE, DA MLADI Z IZKUŠNJAMI IZ TUJINE LAŽJE DOBIJO SLUŽBO

Patricija Šulin,
evropska poslanka

Evropsko državljanstvo mi daje občutek svobode in varnosti, saj imam kot evropska državljanka vrsto pravic. Lahko se prosto gibljem in prebivam znotraj EU. Današnjim mladim se to morda zdi nekaj samoumevnega, a sama se še dobro spominjam časov, ko je bil že kratek nakupovalni izlet v bližnjo Italijo zelo zahtevna stvar, študij ali delo v tujini pa cel podvig. Nadalje je velika svoboda, da lahko enakopravno uporabljam svoj materni jezik, prelepo slovenščino. Evropsko državljanstvo mi daje varnost, ko potujem, saj lahko pomoč poiščem pri veleposlaništvu druge države, ki je članica EU, če Slovenija nima svojega predstavništva.

Državljanstvo mi daje aktivno in pasivno volilno pravico na volitvah v Evropski parlament ter na lokalnih volitvah, in to tudi, če živim izven Slovenije. Vesela sem in v čast mi je, da so mi volivci zaupali in da lahko kot evropska poslanka prispevam k nadaljnjemu razvoju Evropske unije in zaščiti temeljnih vrednot, na katerih EU stoji. Evropska unija ni nastala čez noč. Gre za leta trdega dela, kompromisov in upanja, da se grozote druge svetovne vojne nikoli več ne ponovijo. Slovenija je z vstopom v EU dobila mesto, ki ji pripada: v razvitem in demokratičnem svetu, kjer sta mir in želja po blaginji temeljni vrednoti. Z velikim zanimanjem spremljam odnos mladih do EU in prav evropsko državljanstvo daje mladim veliko priložnosti. Daje jim možnost, da so aktivni, da stvari spreminjajo in tako sooblikujejo svojo prihodnost. Kot državljani EU imamo med drugim pravico predložiti peticijo Evropskemu parlamentu, vložiti državljansko pobudo ali pa se pritožiti pri Evropskem varuhu človekovih pravic. Za mlade je pomembna mobilnost in preko programa Erasmus+ imajo vrsto možnosti študija in nabiranja delovnih izkušenj v tujini. Evropsko državljanstvo mladim omogoča tudi, da se potegujejo za redno zaposlitev v institucijah EU.

Raziskave Evropske komisije so pokazale, da mladi z izkušnjami iz tujine lažje dobijo službo, saj imajo večjo mrežo poznanstev, so bolj samostojni in so pripravljeni tvegati. Tudi zato nudijo institucije EU plačana pripravništva, evropski poslanci pa omogočamo stažiranje v svojih pisarnah. Poskusite, prijavite se – nič ne morete izgubiti, pridobite pa lahko veliko!

Romana Tomc,
evropska poslanka

EVROPSKO DRŽAVLJANSTVO PRINAŠA VELIKO PREDNOSTI IN PRILOŽNOSTI, A TUDI ODGOVORNOSTI

Slovenija bo prihodnji mesec obeležila 11. obletnico vstopa v Evropsko unijo. Ob tej prelomnici se lahko z zanosom ozremo nazaj, v leto 2004, ko smo polni pričakovanj stopili na evropsko pot. Pot, ki nam je prinesla več svobode, varnosti in miru. Biti evropski državljan prinaša veliko prednosti, možnosti in priložnosti. Vsega tega pa se Slovenci premalo zavedamo in tudi premalo izkoriščamo v svoje dobro. Državljanstvo Evropske unije nam daje pravico, da živimo, delamo, potujemo, študiramo in nakupujemo v katerikoli izmed držav članic EU. Odprte so nam meje in naša svoboda je zaradi tega še toliko večja, kot je bila pred vstopom v EU. Ljudje so zaradi odprtosti meja postali bolj povezani, bolj enotni, bolj sočutni in pripravljeni pomagati ljudem v stiski. Biti evropski državljan pa ne pomeni le izkoriščanja možnosti in priložnosti, ki nam jih članstvo v EU ponuja. Evropsko državljanstvo poleg vsega zgoraj naštetega prinaša na državljane EU tudi odgovornosti. Kot evropska

poslanka to občutim predvsem v tem, da se v Evropskem parlamentu trudim delati v dobro vseh državljanov EU. Svojo energijo sem usmerila predvsem v eno izmed najbolj perečih težav – v brezposelnost mladih, ki je velika težava ne le v Sloveniji, ampak na celotnem območju EU.

Kot evropska poslanka in evropska državljanka čutim dolžnost in obveznost, da s svojim znanjem in izkušnjami priporočam k izboljšanju trenutnega stanja. Delovanje v odboru za zaposlovanje in odboru za finance mi daje možnosti, da k temu tudi aktivno prispevam. Pri svojem delu skušam delovati v dobrobit gospodarstva, kar je v tem trenutku nujno, in za pridobitev čim več novih delovnih mest. Da bi lahko še naprej uživali v teh ugodnostih, je ključno, da si še naprej prizadevamo za močno in enotno Evropo, ki bo delala v dobrobit vseh svojih državljanov in državljanov.

ŠE VEDNO KAR POLOVICA EVROPEJCEV MENI, DA SO O SVOJIH PRAVICAH SLABO OBVEŠČENI

Tanja Fajon,
evropska poslanka

Evropsko državljanstvo je »ugodnost«, ki jo ima prav vsak državljan katerekoli članice Evropske unije in ki prinaša nekaj pomembnih in koristnih pravic. Pa jih državljani v resnici poznajo? Še vedno kar polovica Evropejcev meni, da so o svojih pravicah slabo obveščeni, kar pomeni, da pravic, ki jih prinaša evropsko državljanstvo, ne morejo in ne znajo učinkovito uveljavljati.

Zdi se mi, da državljani poznajo predvsem pravico do prostega gibanja in bivanja v EU, manj pogosto pa vedo, da smejo voliti in da imajo pravico do kandidiranja na volitvah v Evropski parlament ali na občinskih volitvah kjerkoli v EU, kjer imajo stalno prebivališče. Evropsko državljanstvo nadalje omogoča, da nas kjerkoli v svetu lahko zaščitijo diplomatski in konzularni organi drugih držav EU. Prav zaradi evropskega državljanstva se lahko na institucije EU obrnemo v kateremkoli uradnem jeziku EU, predložimo peticijo Evropskemu parlamentu, se pritožimo pri evropskem ombudsmanu in imamo pravico dostopa do uradniških služb v institucijah EU. Zase lahko rečem, da pri svojem življenju in delu med Slovenijo in Brusljem pravzaprav nenehno upora-

bljam številne od pravic, ki jih prinaša evropsko državljanstvo – od nemotenega prehoda meja do uporabe materne jezika pri svojem delu. Posebej pa bi rada poudarila zelo otipljivo pravico, ki izvira iz evropskega državljanstva in ki so jo državljani kar dobro zaznali, to je možnost državljanske pobude, ki jo je prinesla Lizbonska pogodba. Gre za obliko sodelovanja, ki spodbuja aktivno državljanstvo in neposredno sooblikovanje naše skupne prihodnosti.

Zavedanje in informiranje o pomenu evropskega državljanstva predstavlja pomemben korak pri zmanjševanju demokratičnega primanjkljaja, česar se zavedajo tudi oblikovalci evropskih politik. Tako so za obdobje do leta 2020 namenili 185 milijonov evrov programu Evropa za državljane, ki z različnimi projekti in aktivnostmi promovira skupno evropsko zgodovino in vrednote, predvsem pa spodbuja evropsko državljanstvo in državljansko participacijo. Mlade pozivam, da se poučijo o možnostih in priložnostih, ki jih ponuja Evropa, in da postanejo aktivni člani v oblikovanju in sprejemanju odločitev, ki vplivajo na naše vsakodnevno življenje, in tako pomagajo pri krepitvi evropske integracije.

Z vsebinami Evropskega mladinskega portala upravlja mreža Eurodesk, podpora struktura programa Erasmus+: Mladi v akciji. Nacionalni partnerji Eurodesk upravljajo z vsebinami za svojo državo, evropska pisarna Eurodesk pa z vsebinami na evropski ravni.

EURODESK

Živa Mahkota,
MOVIT

K

Kdo lahko mlade bolje nagovori kot drugi mladi, ki se srečujejo s sorodnimi situacijami in izzivi na poti k odraslosti in pridobivanju izkušenj ter z njimi lahko delijo konkretne pozitivne izkušnje in mnenja? S to predpostavko v mislih je Eurodesk Slovenija letos, po navdihu podobnih projektov, ki jih izvajajo posamezni nacionalni partnerji Eurodesk v drugih državah, zasnoval projekt »Mladi novinarji«.

Osnovni namen projekta je opremiti z znanji novinarstva zainteresirane aktivne mlade, ki bodo preko Evropskega mladinskega portala obveščali in informirali mlade o osmih temah, ki jih je v svoji strategiji za mlade Evropska komisija prepoznala kot ključne teme za mlade. Prispevke bodo pripravljali iz perspektive t. i. državlanskega novinarstva, torej bodo objavljali vsebine, ki se zdijo pomembne njim samim, in predvsem preko konkretnih primerov poskušali nagovarjati druge mlade k aktivnemu državljanstvu, mobilnosti, ustvarjalnosti in izpostavljanju vprašanj in dilem iz perspektive mladih.

Mladi novinarji bodo tako delovali kot pravi aktivni evropski državljani, ki s svojimi prispevki drugim mladim predstavljajo informacije, ki so pomembne zanje in bi jih radi posredovali tudi drugim mladim. Eurodesk kot upravljavec portala želi na ta način narediti mladinski portal res mladinski, »od mladih za mlade«. Mladi novinarji so se udeležili usposabljanja, ki ga je od 11. do 12. aprila 2015 na Bledu organiziral Eurodesk.

eurodesk

Na usposabljanju so razpravljali o tem, kakšne so vloge medijev, novinarjev in občinstev v družbi in kakšne so specifične državlanskega novinarstva. Mladi novinarji so bili precej kritični do delovanja medijev in raziskovalnega novinarstva, saj so menili, da sta v naših medijih v veliki meri prisotna recikliranje in prevajanje novic.

Iz debate so povzeli, da je kakovosten novinarski prispevek informativen, ima dodano vrednost za bralca, je konstruktiven, informacije so relevantne, vsebuje preverljive vire in jasno strukturo, spodbudi kritično razmišljanje pri naslovnikih, je prijazen uporabniku in vsebuje povezave za naprej, ob tem pa je tudi jezikovno-stilsko bogat.

V debati, kaj definira državlanskega novinarja, so udeleženci opredelili, da državlanski novinar deluje v javnem interesu in novinarskega dela ne opravlja kot poklic ali službo, temveč kot poslanstvo. Državlanski novinarji so večinoma mlajša generacija, ki kot kanal prenašanja sporočil uporablja predvsem splet – bloge, YouTube, socialna omrežja, fanzine itd. V primerjavi s profesionalnimi novinarji državlanski novinarji niso pod časovnim pritiskom in objavijo članek, ko je ta pripravljen, motiv za izbiro teme prispevka pa je vedno neko osebno stališče do teme, zato se pisanja lotijo z nekim poslanstvom. Kar se tiče dostopa do informacij, so državlanski novinarji v enakovrednem položaju glede dogodkov na ulici, enak dostop pa imajo tudi do informacij javnega značaja.

Poleg tega je za pritegnitev pozornosti občinstva potrebna tudi ustvarjalnost. Preko delavnice kreativnega pisanja Loesje so mladi novinarji prišli do atraktivnih naslovov, o katerih so potem v praktičnem delu v skupinah pripravili prve prispevke za Evropski mladinski portal, v katerih so se odražale vse prej naštetje kvalitete.

Navdih za raziskovalno državlansko novinarstvo je bil tudi v večernem programu, ko smo si ogledali posnetek italijanske udarniške oddaje La lene in video posnetek o pomenu in načinu uokvirjanja vsebin.

V okviru usposabljanja sta potekali dve delavnici. Na prvi so mladi novinarji spoznali osnove video produkcije in fotografije.

Državlanski novinarji so večinoma mlajša generacija, ki kot kanal prenašanja sporočil uporablja predvsem splet – bloge, YouTube, socialna omrežja, fanzine itd. V primerjavi s profesionalnimi novinarji državlanski novinarji niso pod časovnim pritiskom in objavijo članek, ko je ta pripravljen, motiv za izbiro teme prispevka pa je vedno neko osebno stališče do teme, zato se pisanja lotijo z nekim poslanstvom.

“

Druga delavnica je bila namenjena seznanjanju s procesom strukturiranega dialoga kot mehanizma, preko katerega lahko mladi posredujejo svoje mnenja o temah, ki se jih dotikajo, na lokalno, nacionalno in evropsko raven. Ta tema se neposredno nanaša na aktivno (evropsko) državljanstvo mladih in ima tudi svoj prostor na Evropskem mladinskem portalu. Že v tednu po usposabljanju je potekal mednarodni posvet o strukturiranem dialogu, s katerega sta poročali dve izmed mladih novinarok. Ostali bodo imeli priložnost poročati s prihajajočih dogodkov, usposabljanj in seminarjev, ki jih organizira Movit, nacionalna agencija programa Erasmus+: Mladi v akciji, in z dogodkov, ki bodo potekali v okviru Evropskega tedna mladih. Samo usposabljanje je bilo časovno zasnovano kot priprava na evropski teden mladih, da bodo tudi dogodki, ki se bodo odvijali v tem tednu, opisani iz perspektive mladih novinarjev.

Veseli nas, da je bil odziv na povabilo mladim novinarjem velik in da so vsi mladi, ki so sodelovali v projektu, pokazali veliko mero različnih novinarskih znanj in izkušenj, kritičnega razmišljanja in interes za kakovostno (državljanstvo) novinarstvo, ki bo zagotovo osvežilo Evropski mladinski portal in ga približalo mladim z relevantnimi informacijami in primeri.

Vabimo vas, da spremljate slovenske strani Evropskega mladinskega portala in prispevke mladih novinarjev na www.emp.si.

Do evropske vstopne strani na Evropski mladinski portal lahko dostopate z ec.europa.eu/youth.

EVROPSKI MLADINSKI PORTAL

Evropski mladinski portal je vstopna spletna točka do evropskih informacij za mlade, starosti od 13 do 30 let. Vzpostavila ga je Evropska komisija, leta 2013 pa ga je prenovila, da bi bil čim bolj prijazen mladim uporabnikom. Glede na odzive uporabnikov pa se portal sproti spreminja in razvija.

Na Evropskem mladinskem portalu lahko mladi najdejo novice o različnih natečajih, razpisih in priložnostih, seznam prihajajočih dogodkov in prispevke o osmih temah Evropske strategije za mlade 2010–2018: prostovoljstvo, delo, učenje, sodelovanje/participacija, kultura in ustvarjalnost, zdravje, socialna vključenost, misli globalno, osim temam pa je bila na željo uporabnikov portala dodana še tema potovanje.

Ciljna skupina Evropskega mladinskega portala:

- mladi iz Slovenije, ki jih zanima sodelovanje v mednarodnih aktivnostih, želijo biti mobilni ali iščejo informacije o temah, ki jih obravnava portal,
- mladi, ki prihajajo iz tujine in bodo živeli/obiskali Slovenijo.

Osrednji namen vsebin Evropskega mladinskega portala:

- mlade informirati o neplačljivih in neprofitnih priložnostih mobilnosti,
- mladim predstavljati možnosti in jih spodbujati k participaciji, soustvarjanju svoje skupnosti, izvedbi projektov in pobud in pokazati primere že izvedenih tovrstnih projektov,
- mladim na zanimiv način predstaviti sistemske ureditve posameznih področij, ki se nanašajo na mlade.

IZJAVE UDELEŽENCEV

Pa jih imamo – mlade novinarje! Menim, da je projekt Mladi novinarji več kot dobrodošel, tako s strani mladih kot tudi organizacije. Ideja Eurodeska, da je potrebno poskrbeti, da bodo mladi pisali za mlade, je na mestu, saj prav na ta način lahko dosežejo ključno ciljno skupino in jim posredujejo najbolj pomembne mladinske tematike.

Mladi, ki so se odločili za udeležbo na usposabljanju in vključitev v celoten projekt, so se izkazali za vešče pisce, ki radi informirajo, poročajo in se že veselijo možnosti aktiviranja na različnih dogodkih, ki bodo potekali v naslednjih nekaj mesecih. Mladi novinarji imajo možnost, da preko svoje aktivnosti spodbudijo tudi ostale mlade k aktivnemu državljanstvu in razumevanju kompleksnejših tematik, ki jih zadevajo. Samo usposabljanje smo zastavili na način, da se mladi seznani s tematikami, kot so državljansko novinarstvo, strukturirani dialog, osem področij strategij EU za mlade, osnove novinarstva in osnove video reportaže. S pomočjo različnih neformalnih metod in metodo Loesje smo želeli spodbuditi njihovo kreativnost in jim omogočiti vpogled v kreativni proces, s katerim se lahko prebijejo do zanimivih tem in dobrih prispevkov. V kratkem času smo obdelali glavne teme in z zadovoljstvom odkorakali domov, saj so mladi novinarji pokazali, da znajo razmišljati tako kritično kot tudi kreativno in da lahko pričakujemo zanimive in dobre prispevke, ki bodo kmalu dostopni na Evropskem mladinskem portalu.

Sanja Despotović, trenerka

Vikend v hotelu Jelovica na Bledu je presegel vsa moja pričakovanja. Živa, Sanja in Vid so nas s sproščenostjo, dostopnostjo ter široko razgledanostjo popolnoma navdušili, kar dokazuje pozorno spremljanje predavanj. Usposabljanje za mlade novinarje bo zaradi novih poznanstev ter pridobljenega novega znanja vsekakor ostalo v lepem spominu!

Tjaša Vodušek, udeleženka

Na usposabljanju Mladi novinarji sem pridobila nekaj pomembnih informacij o pisanju člankov, kreativnem pisanju, snemanju videov itd. Mislim, da je to znanje, ki pride prav vsakomur, ne glede na njegov poklic in interese. Poleg tega pa smo bili tudi v družbi zanimivih ljudi, imeli najlepše vreme in bili v objemu gora na Bledu ... top!

Helena Treska, udeleženka

Usposabljanje je bilo poučno in interaktivno. Spoznavali smo tako teoretične kot tudi praktične vidike novinarstva. Tako smo se na koncu preizkusili tudi v pisanju prispevka za portal. Super preživet konec tedna v super družbi.

Mateja Pačnik, udeleženka

Sobotno jutro. Ne kot katerokoli, za spremembo ne bo treba pospravljati, sesati ... S prtljago hitim proti avtobusni postaji. Ne vem, kaj me čaka, a je občutek dober. Med vožnjo z dvema dekletima, od katerih eno že bežno poznam, vse ugotovimo, da imamo podobna zanimanja, interese, skupne znance, pa še na vikend usposabljanje mladih novinarjev se odpravljamo skupaj. Tako se je začela moja pot na Bled, kjer smo se 11. in 12. aprila v novinarskih veščinah in drugih znanjih krepili mladi. Bilo nas je 21, starih od 19 do 27 let. Različne izkušnje, značaji in zanimanja so se ves vikend dopolnjevali in utrjevali.

Vikend mi je veliko dal. Spodbudil me je k razmišljanju o vlogi medijev v demokraciji, vlogi mene, kot mlade novinarke in državljanke v demokraciji. Razmišljanje je dobro. Pomaga ti razumeti, da res marsikaj ni tako, kot bi si želel, a možnosti za spremembe vedno so. »Kjer je volja, tam je pot«, pravi star rek. Tako mora po razmišljanju vedno slediti drugi korak; praksa. Mladi smo se preizkusili v snemanju in pripravi novinarskega prispevka. Prakse smo si želeli več, a kaj, ko ima dan (le) 24 ur ... Vseeno smo jih izkoristili. Tudi nova znanja mi bodo na moji nadaljni poti prav prišla. Naučila sem se, kaj je strukturni dialog in zakaj je pomemben, поблиže spoznala Evropski mladinski portal, osvežila znanje o pripravi novinarskega prispevka in spoznala osupljivo tehniko kreativnega pisanja (Loesje), s katero ti ljudje povedo, pravzaprav napišejo tisto, kar si mislijo, brez, da bi prišlo do konflikta. Spoznala sem nove, zanimive, aktivne in angažirane mlade, ki si večinoma želijo spremeniti svet na bolje in verjamejo, da njihov glas in delo nekaj pomenita. Zabavala sem se ob druženju, kavicah na soncu, dolgih pogovorih in nočnem pohajkovanju. Pa tudi ob poslušanju, usklajevanju in novinarskem delu. Vesela sem, da sem se lahko udeležila vikenda in s tem prispevala košček k vsemu, kar se je tam dogajalo. Vem, da se moje delo nadaljuje. Še vedno sem državljanica, skušam biti aktivna, opozarjati na napake odgovornih, dajati glas preslišanim in izgubljenim ter prispevati k temu, da bo prihodnost še boljša.

Tadeja Kreč, udeleženka

V okviru projekta Mladi novinarji sem se naučila kreativnih tehnik pisanja, snovanja novinarskih prispevkov in osnov snemanja intervjuja. Najbolj všeč pa mi je bilo to, da sem spoznala zanimive vrstnike z različnih področij, s katerimi sem izmenjala novinarska znanja, izkušnje in uporabne kontakte, ki mi bodo koristili pri nadaljnji gradnji kariere.

Kaja Flisar, udeleženka

Sodelovanje v programu Erasmus+: Mladi v akciji spodbuja participacijo mladih v demokratičnem življenju v Evropi in na trgu dela, spodbuja aktivno državljanstvo, medkulturni dialog ter socialno vključevanje in solidarnost. Za premišljevanja o evropskem državljanstvu smo zato zaprosili tudi tiste, ki so bili v bližnji preteklosti v stiku s programom bodisi preko sodelovanja v projektih bodisi preko sodelovanja na usposabljanjih v tujini.

Zbrala: Tinkara Bizjak Zupanc,
MOVIT

Adisa Dizdarević,
Brez izgovora Slovenija

»Njihova gre vsake tol'ko po Evropi. Sama. Z vlakom. S tujimi ljudmi.«

Evropa. Evropsko državljanstvo. Biti mlad. Odraščati. Se družiti. Izobraževati. Potovati. Spoznavati. Živeti Evropo v pravem pomenu. Kot zelo majhna punčka sem sedela pred stanovanjskim blokom in poslušala starejše sosede iz levega dela bloka, ki so »obirale« tiste malo mlajše iz desnega dela bloka.

Če pobrskam po spominu, je šel pogovor s strani najstarejše sosede nekako tako: »Njihova gre vsake tol'ko po Evropi. Sama. Z vlakom. S tujimi ljudmi.« Spet druga malo mlajša pa je pristavila: »In menda naj bi tudi znala govoriti angleško in francosko. Jaj, ko bomo enkrat v Evropi, bo vse drugače, bo vse boljše!« Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, ob prehodu s tolarja na evro, ob dodatku znaka EU na registrske tablice in podobnih malenkosti, ki so gradile nekaj novega in krepile nekaj obstoječega, sem nemo opazovala in se počasi integrirala v drugačno, boljše okolje. V Evropo. In ja, če se ozrem nazaj, vpliv evropskega državljanstva je še kako viden.

Z vpeljavo bolonjskega sistema se je mladim, ki so oziroma še bodo v procesu izobraževanja, ponudila možnost poenotenja sistema visokošolskega izobraževanja po vseh državah Evropske unije. Z vpeljavo evropskih mladinskih programov, ki skrbijo za opolnomočenje sistemov neformalnega učenja, imamo možnost spoznavati različna evropska mesta, različne jezike, prebivalce, kulture, delovne navade, ritem življenja. S pomočjo udeležbe, aktivnega vključevanja v mladinske evropske programe in tudi njihovega izvajanja se tkejo nove vezi, nova poznanstva, nova partnerstva, nova prijateljstva. Pišejo se nove zgodbe, ustvarjajo novi spomini. Razvijajo se nove pobude za še boljše, bolj povezano Evropo.

Vsaka udeležba na kateri od evropskih aktivnosti, vsaka pot v tujino, vsaka nova vez in vsako novo prijateljstvo krepijo zavest o evropskem državljanstvu in Evropi.

Katja Strmljan,
Društvo za razvoj podeželja LAZ

Prostovoljec je aktiven državljan

Evropsko državljanstvo temelji na pravnem položaju vseh evropskih državljanov in vključuje različne vidike življenja v demokratični družbi, kot so kultura, izobraževanje, nediskriminacija, trajnostni razvoj, vključevanje ljudi s posebnimi potrebami in etnične manjšine, enakost spolov oz. enako odločanje moških in žensk itd.

Ena izmed pomembnih oblik aktivnega evropskega državljanstva je vsekakor prostovoljstvo, v katerega se vključuje vedno več mladih.

Po različnih podatkih naj bi bilo v Evropi okoli 100 milijonov državljanov Evropske unije, ki z nesebičnim delom prispevajo k izboljšanju življenja v družbi in svoj čas brez kakršnihkoli pričakovanj namenijo drugim. Prostovoljno delo na območju Evropske unije je vedno bolj priznано in prepoznano kot velik prispevek posameznikov, posameznic in organizacij k izgradnji družbene blaginje. Pomembno je, da mladi delamo tudi v korist drugih, prepoznavamo potrebe ljudi in se nanje odzivamo. Morda se malo manj zavedamo, da je prostovoljstvo tudi sredstvo za večjo državljsko participacijo v političnem življenju družbe.

Zdi se, da se vedno več mladih vključuje v prostovoljske akcije, saj na ta način pridobivajo vseživljenjske izkušnje in znanja, ki jim bodo še kako prav prišla na kasnejši poklicni poti. Je pa prostovoljstvo tudi ena izmed možnosti, da postaneš aktiven evropski državljan, ker prostovoljne akcije neposredno doprinesejo h ključnim ciljem politik Evropske unije na področjih, kot so npr. izobraževanje, zaposlenost, socialna vključenost, razvoj spretnosti in znanj ter državljanstvo. Problem pri prostovoljstvu nastane, ko spretnosti in znanja, ki so jih prostovoljci pridobili, pogosto niso dovolj priznana. Zato si Evropska komisija že od leta 2012 prizadeva za izboljšanje in povečanje priznanja znanj in spretnosti, ki so pridobljena v okviru prostovoljstva. Prostovoljstvo z vključevanjem državljanov vedno bolj pridobiva na veljavi. Tudi v Sloveniji številne mladinske in tudi druge organizacije podpirajo prostovoljstvo in se prostovoljskih akcij tudi same aktivno udeležujejo. Možnosti, da se udeležiš prostovoljskih akcij v Evropi, je vedno več, tako da, mladi, le pogum in skupaj naredimo nekaj za boljše prihodnost naše Evrope, postanimo aktivni evropski državljeni in ne pustimo, da drugi odločajo namesto nas.

Tudi naš projekt DOCPiE – Democratic Ownership and Civic Participation In Europe, ki ga sofinancira Evropska komisija v okviru programa Evropa za državljane, bo z dogodkom na osrednjo temo prostovoljstvo mladih iskal rešitve za izboljšanje EVS in spodbujal pripravo pobud za večjo vključenost mladih. Dogodek bo potekal od 8. do 10. maja v Dresdnu, udeležili pa se ga bodo predstavniki iz 13 držav. Več na strani DOCPiE na Facebooku.

Neja Turk
študentka medicine

Biti evropski državljan ni kar tako

Evropska unija (EU) je bila ustanovljena zaradi političnih ciljev, njihovega uresničevanja pa se je lotila z gospodarskim sodelovanjem. Tako se je z nastankom EU in vključevanjem vse večjega števila novih držav članic v omenjeno skupnost začelo oblikovati novo družbeno, gospodarsko in politično polje Evrope. Vzpostavilo se je območje brez mej, ki omogoča prost pretok ljudi, storitev in kapitala, olajšane so vsakodnevne migracije ipd., kar posledično vodi v čedalje večje mešanje ljudi in s tem tudi kultur.

Z vzpostavitvijo EU je bilo sčasoma potrebno definirati tudi evropsko državljanstvo (Maastrichtska pogodba, 1993), skupaj s tem procesom pa se je počasi razvijal in se še razvija občutek pripadnosti EU – skupna evropska identiteta in kultura. EU ima tako danes svojo zastavo, himno, parlament, potne liste in diplomatski protokol, katerih namen je vzbujati v državljanih držav članic občutek pripadnosti in zvestobe večji skupnosti, ki sega preko meja posameznih držav in nacionalnih skupnosti. Biti evropski državljan prinaša številne ugodnosti. Tako imamo vsi državljani EU pravico do neomejenega gibanja, prebivanja in dela kjerkoli znotraj EU. Po končanem vsaj triletnem univerzitetnem študiju so kvalifikacije državljanov EU priznane v vseh državah EU, saj države članice medsebojno zaupajo v kakovost nacionalnih sistemov izobraževanja in usposabljanja. Prav tako je olajšano opravljanje zdravstvenih, izobraževalnih in drugih javnih storitev, ki je možno v katerikoli članici EU. Na področju kulture in izobraževanja, kar je še posebej zanimivo mladim, imamo evropski državljani možnost udeležbe na mednarodnih izmenjavah v izobraževanju, kot so Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig in Jean Monet.

Pomembno pa se je tudi zavedati, da imamo evropski državljani nekatere politične pravice. Od leta 1993, ko je stopila v veljavo Maastrichtska pogodba, imamo državljani EU v državi prebivališča pravico voliti in kandidirati na lokalnih volitvah in na volitvah v Evropski parlament ne glede na državljanstvo. Od decembra 2009, ko je začela veljati Lizbonska pogodba, pa imamo pravico nasloviti na Evropsko komisijo peticijo za zakonodajni predlog na podlagi milijona zbranih podpisov v večini držav članic EU. Prav tako za evropske državljane veljajo temeljne človekove pravice, ki so bile decembra leta 2000 potrjene s pogodbo v Nici.

Da povzamem: biti evropski državljan ni kar tako – ta status nam prinaša številne ugodnosti, odpira mnoga vrata in nudi veliko priložnosti. Izkoristimo jih!

Adrijana Kos

Skupnost je lahko nekaj čudovitega

Evropska unija predstavlja, teoretično, združenje evropskih držav z namenom pridobiti skupen trg, valuto in meje. Praktično pa to pomeni, da poskuša povezati različne kulture, nacije pod eno veliko unijo, ki bi prevzela neke skupne vrednote, navade, pravila in zakone ter bi tako postala ena velika skupnost. Nekateri celo trdijo, da želi Evropska unija posnemati Ameriko ali pa da je povezanost vojaška prednost pred zloglasno Rusijo in Ameriko, najnovejši očitki pa prihajajo s strani grške vlade, ki ponazarja Nemčijo z novodobnim nacističnim rajhom kot ga poznamo iz druge svetovne vojne.

Evropsko državljanstvo je privilegij kot tudi dolžnost in odgovornost. Pristop k Evropski uniji je bil prostovoljen, izbran na demokratičen način, vsaj kar se Slovenije tiče. Prevzeli smo določene mehanizme, kot je evro, Schengen, kopenhagenski kriteriji, in se tako priključili skupnosti – uniji. Nostalgija je bila za Slovenijo ob vstopu velika. Imeli smo velika pričakovanja in želje ter verjeli, da bo sedaj vse boljše. Nerealna pričakovanja so kasneje pahnila veliko privržencev v obup in nasprotniki so pridobili na moči. Svetovne razmere so stvari še poosttrile in nezadovoljstvo nad Evropsko unijo in predvsem evropskim državljanstvom je naraščalo. Predvsem v zadnjih letih je veliko govora, da bi države izstopile iz EU ali bile iz nje izključene in tamkajšnji državljani bi tako ne bili zaščiteni z mehanizmi Evropske unije.

V mojih očeh izraža evropsko državljanstvo pripadnost neki skupnosti. Počutimo se močnejše in pomembnejše, kot samo preprosti državljani ene izmed članic. Vsekakor je za posameznega državljana Evropske unije državljanstvo v njej zelo pomembno, saj lahko kot posameznik predlaga spremembe višjemu pristojnemu organu izven države, kjer ima stalno prebivališče, in doseže spremembe. Na drugi strani pa veliko število državljanov Evropske unije zahteva dobro organizacijo, saj je zmožnost razumevanja vseh mogoča le preko strukturiranega dialoga. To pa zahteva čas in strpnost obeh deležnikov. Organi odločanja imajo veliko odgovornost pri sprejemanju odločitev, saj morajo biti v skladu z ustavo, človekovimi pravicami, hkrati pa odgovarjati željam in potrebam posameznikov.

Moja želja kot državljanke Evropske unije je doseči stopnjo povezanosti, kjer bomo videli v tem prednosti in da ideja o Evropski uniji kot skupnosti ne bi bila zgolj mit. Skupnost je lahko nekaj čudovitega, če privrženci skupnosti gojijo enake občutke do nje, če se počutijo enakovredne in svobodne pri svojih dejanjih in če so pripravljeni vložiti trud in tudi kaj žrtvovati.

Evropsko državljanstvo se ne razlikuje od državljanstva v Sloveniji. Tudi tu moraš spoštovati zakone, sočloveka in ravnati po lastni vesti in moralnih prepričanjih. Za državljana je Evropska unija le nadpomenka, s katero se lahko identificira. Fizično se ne spremeni nič, zato se le malo ljudi zaveda, kaj evropsko državljanstvo sploh je in čemu služi.

Iztok Molan,
EVS mentor v Mladinskem centru Krško

A veste, da imamo vsi dvojno državljanstvo?

V pogovoru z mladimi sem rad provokativen. V popolnoma neformalni debati, recimo ob srebanju jutranje kave, vržem kost in potem opazujem, poslušam, kako jo glodajo. »A veste, da imamo vsi dvojno državljanstvo? Slovensko in evropsko.« »Ampak kako? Saj nimamo evropskega potnega lista, za povrh pa Evropa sploh ni država!« mi nekdo odvrne. Pa pravi drugi: »Država res ni, so pa zato vse meje znotraj EU odprte.« Pridruži se tretji: »Ni res, ko gremo na Hrvaško, še vedno policisti preverijo moje dokumente.« In tako se skoraj spontano razvije debata o Evropi in prednostih življenja v Uniji med populacijo, ki ji življenje v EU nudi bistveno več možnosti, kot jih je imela moja generacija. Evropsko državljanstvo ni pojem, ampak je proces s ciljem, da državljani držav članic EU pustijo za sabo zgodovinske, družbenopolitične in kulturne razlike in predsodke ter s povezovanjem postanejo del širše skupne entitete.

Vprašanja kar dežujejo in občudujem njihovo mladostno radovednost, zagnanost. Obdelamo začetke EU, postopek priključitve, pojme evropsko državljanstvo, evroobmočje, schengensko območje. Razumejo, a želijo konkretnije odgovore. »Kaj evropsko državljanstvo pomeni zame?« Povem jih zgodbo o bivšem evropskem prostovoljcu, ki je skozi svoj EVS projekt v naši organizaciji pridobil znanja in kompetence za delo, ki ga opravlja, omenim njihovo sokrajanko, ki je preko študija v tujini prišla do čudovite zaposlitve in tam tudi brez težav ostala.

In ko se tako čas za kavo bliža koncu, vidim nasmeh, ideje in nov zagon v teh mladih očeh. Razmišljajo o projektu EVS po koncu srednje šole, o študiju v tujini, veselijo se mladinske izmenjave. Lepo je biti del Evrope, lepo je biti evropski državljan in imeti tako prijetne pravice. Naslednjič, dragi moji, pa rečemo še kakšno o dolžnostih.

Iztok Zver,
Zavod Anima Vita

Ko imaš pred seboj ...

Ob vprašanju o pomenu evropskega državljanstva zame osebno se najdem pred dilemo. V kolikšni meri se ob odkrivanju odgovora na to vprašanje osredotočati oziroma opirati na lastno razumevanje in poznavanje administrativnih in političnih okvirov delovanja Evrope oziroma Evropske unije in v kolikšni meri se ob odkrivanju pomena prepustiti lastnim občutkom in doživljanju sebe kot evropskega državljana? Je slednje sploh mogoče, v kolikor ne poznamo vsaj osnovnih okvirov, ki so vzpostavljeni z namenom uravnavanja svojevrstne homogenosti med evropskimi narodi?

Ozirajoč se na svoje izkušnje, pridobljene v okviru programov Mladi v akciji in Erasmus+, je moj odgovor na pravkar zastavljeno vprašanje absolutno pozitiven.

Ko imaš pred seboj skupino mladih z Malte, med katerimi so člani, ki navkljub svoji starosti 20+ do pred nekaj dnevi še nikoli niso zapustili svojega rodnega otoka, zdaj pa se že veselo dogovarjajo o skupnem potovanju po Evropi z na novo pridobljenimi kolegi iz Bolgarije ...

Ko imaš pred seboj skupino našemljenih mladih s Poljske, ki se skupaj z našemljenimi mladimi iz Nemčije smeji teatralnosti, s katero skupina našemljenih mladih iz Bolgarije predstavlja način izvedbe svoje delavnice o premagovanju predsodkov ...

Ko imaš pred seboj devetnajstletnika s Sardinije, ki je odločen, da bo pripomogel k razvoju mladinskega dela na svojem otoku in ti na usposabljanju v Sloveniji razlaga o svojih načrtih udeležbe na EVS-u v Albaniji ...

Ko imaš pred seboj kolegico psihologinjo iz Romunije, ki dela z avtističnimi otroki in ki ob večerji izmenjuje izkušnje svojega dela s kolegom psihologom iz Italije, ki dela s širšim spektrom otrok s posebnimi potrebami ...

Ko imaš pred seboj zajtrk, a mora ta počakati, ker si po telefonu obveščen o tem, da sta tekom svojega nočnega sprehoda mladostnik iz Francije in mladostnica iz Romunije po nesreči nezakonito prečkala mejo s Hrvaško ...

... Ko imam pred seboj izraz evropsko državljanstvo, mi to predstavlja neizčrpen bazen skupnih zgodb, ki predstavljajo jedro naše evropske skupnosti.

Nuša Lorenčič,
Mladinski center Ormož

V življenju ti marsikaj veliko pomeni ali pa ne

V življenju ti marsikaj veliko pomeni ali pa ne. Odvisno od naše percepcije in stanja, v kakršnem smo. Ko smo lačni, nam veliko pomeni že kos kruha. Ko smo žalostni, je pomembno, da nam je ljubljena oseba v oporo. Pomembnost evropskega državljanstva merimo s tem, da se počutimo varne, svobodne, koristne, ter s tem, da je okolje, v katerem živimo, čisto in privlačno. Če imamo vse to, nam je evropsko državljanstvo ena izmed pomembnih vrednot.

Človek noče živeti v strahu in nasilju. Hrepeni po enakopravnosti, socialni varnosti. Sama sem zadovoljna državljanka Evrope, saj živim v najbolj varnem delu sveta. Ni se mi treba bati hoditi sami po ulici, ne potrebujem zaklenjenega stanovanja, kaj šele varnostne kamere, ker bi se bala, da me bo kdo oropal ali mi vzel življenje.

Od Evrope državljan pričakuje svobodo in avtonomnost v smislu, da mu omogoča inovativnost, samostojnost, ustvarjalnost. Preveč birokracije, zakonov človeka omejuje. S tem pa se državljan počuti kot otrok in kljubuje. Kljubuje sistemu in išče sive poti. Želim si, da bi bilo v Evropi več zaupanja v državljane, kajti s tem bi Evropejci postali bolj odgovorni in aktivni.

Zelo pomembno evropskemu državljanu je biti koristen in zaželen. Zdi se mi, da se premalo zavedamo in da nam vodstvo premalokrat sporoča, da navadni državljani Evrope nismo le številke, temveč smo del skupnosti, kjer tudi sami veliko doprinesemo in vplivamo na razvoj naše unije.

Za evropskega državljana je pomembno tudi zdravo, čisto in privlačno okolje, kar pa Evropa zagotovo je. Nam je samoumevno, da imamo pitno vodo, nizko vrednost CO2 in drugih strupenih plinov in snovi ter razvito komunalno infrastrukturo, saj za svoje okolje Evropejci zelo dobro skrbimo in ga varujemo za bodoče rodove.

Evropsko državljanstvo mi pomeni ponos. Ponosna sem, da sem državljanka Evrope, da živim v skupnosti, ki ima sicer težave, izzive, vendar se jih ne ustraši, ampak išče rešitve in teži k napredku. Veliko mi pomeni, da napredek ni merjen le v gospodarskem smislu, ampak tudi v kakovosti življenja vsakega posameznika, saj evropsko državljanstvo ni pojem enega človeka, ampak celotne skupnosti.

Vito Vlašić,
prostovoljec v EKTC Maribor,
v Centru eksperimentov Maribor

*Evropsko državljanstvo omogoča
bogato nabiranje izkušenj*

Dejstvo, da sem evropski državljan, se čuti v tem, da je Slovenija kot članica gospodarsko povezana s celotno Evropo, kar nam državljanom pomeni velik potencial za višji življenjski standard in zaposlitvene možnosti.

V tem vidim bogato nabiranje izkušenj vsakega posameznika, ki se ukvarja z določenimi dejavnostmi, ki so nujno potrebne za vključevanje in nabiranje znanja. Sama ideja Evropske unije je zelo strateško naravnana in omogoča deljenje mnenj, ki se tičejo novogradenj, velikih naravnih in gospodarskih projektov, sofinanciranja dejavnosti in medsebojne pomoči. Kot evropski državljan sem mnenja, da bomo kot enotna nacija tehnološko bolj napredni, zdravstveno bolj stabilni ter postali dejavni tudi v šolstvu in izmenjavi študentov.

Z razvojem Evropske unije so se nekateri procesi in postopki tudi močno poenostavili. Lažje je trgovati z drugimi državami članicami in nemoten je postal pretok nujno potrebnega blaga in surovin. Evropsko državljanstvo močno pozdravljam in upam tudi na bančno stabilnost, saj si vsi želimo živeti v varnem okolju in krepiti skupne vrednote vseh Evropejcev. S skupnimi močmi smo lahko tudi uspešni v boju proti kriminalu in terorizmu. S povezavami med policijskimi in kriminalističnimi enotami lahko hitreje onespособimo zločine.

Poskrbimo lahko tudi za industrijske dejavnosti, saj nas drugi trgi in poceni delovne sile močno prehitujejo ter majo naš trg in kupno moč. Zavzemati bi se morali za izdelke, ki so v celoti narejeni v kvalitetnih podjetjih po celotni Evropi.

Tina Hočvar,
Mladinski svet Slovenije

*Bogastvo Evrope leži v njeni
raznolikosti*

Evropa ima veliko bogastvo, ki leži v njeni raznolikosti. Kolikor pa raznolikost predstavlja bogastvo Evrope, toliko predstavlja tudi enega največjih izzivov – kako razmišljati kot evropski državljan, kako sobivati in kako razviti občutek pripadnosti evropski identiteti? In ko enkrat razvijemo občutek pripadnosti, lahko naprej razmišljamo o tem, kaj nam pravzaprav to sploh pomeni – kaj nam mladim evropsko državljanstvo pomeni.

Pravega občutka evropskega državljanstva med mladimi še ni, saj je do tam dolga pot. Mladi se moramo v tem času naučiti in spoznati, kako živeti skupaj s preostalimi državljani Evropske unije. Priložnost za učenje nam ponujajo izobraževanja, usposabljanja in mobilnosti, ki jih prepoznam kot ključna orodja za razvoj občutka evropskega državljanstva med mladimi, ki temelji na evropski identiteti in je na koncu odvisna od posameznika – vsak se sam odloči zanj.

Sama sem se za pripadnost evropski identiteti odločila po izkušnji z mobilnostjo (Erasmus+) in je druga najpomembnejša izkušnja (takoj za koriščenjem vseh štirih svoboščin), ki v meni prebudi občutek evropskega državljanstva, saj gre za izkustvo in ne samo teorijo. In to je tisto, kar me prepriča in na podlagi česar lahko razvijam svoj odnos do evropskega državljanstva.

Pomembno je, da se mladi zavedamo, kaj vse nam življenje v EU prinaša, in da se vključujemo v proces odločanja, da se vključujemo v razprave, sooblikujemo prostor in izražamo svoje mnenje. Izobraževanje (formalno in neformalno) pa je tisto, ki bi moralo spodbujati in nagovarjati mlade, da se razprav udeležujemo in da razvijamo svoje kritično mišljenje.

Mladi smo tisti, ki moramo razmišljati v smeri, kakšno družbo in prihodnost, povezano z evropskim državljanstvom, želimo, in jo pričeti soustvarjati že danes. Predpostavljam, da nam evropsko državljanstvo pomeni določeno varnost in priložnost. In dokler ta pomen obstaja, se bomo mladi še naprej trudili osvojiti evropsko državljanstvo v vseh njegovih razsežnostih.

AKTUALNO

In this section you can read an article by Mr Janez Škulj entitled »Citizenship of the country, which does not exist (yet)«. The article tries to offer some food for thought about the relationship between citizens and their countries.

V ŽARIŠČU

Find out what European Youth week 2015 has to offer! In Slovenia, it will take place between 4th and 10th of May 2015 with many interesting activities. Do not miss an article of a researcher Tomaž Deželan, about the philosophy and history of European citizenship.

INTERVJU

In this interview we talked about European citizenship with three actors from completely different spheres: Saša Zagorc, law faculty professor, Simon Delakorda, director of Institute for e-participation, and Jan Pelosa, a devoted youth worker. See if, and how, their views differ!

V AKCIJI

Erasmus+: Youth in action is all about active European citizenship, even though the pro-

gramme guide is not referring to it as often as it used to in the past. Read how European citizenship is supported by the participation in the programme and check out some best practice project examples.

IZ BRUSLJA

Slovenian members of the European parliament are always on their way between Ljubljana, Brussels and Strasbourg. We asked them what European citizenship looks like from that triangular perspective.

EURODESK

Can journalism also be considered as active European citizenship? Read how some youngsters decided to become active citizens by attending a Eurodesk training for young journalist and writing informative articles on European topics for their peers.

REFLEKSIJE

Does participation in the Erasmus+: Youth in action programme influence the opinions of young people and youth workers on European citizenship? Read their reflections on this topic and decide for yourself!

IN THIS ISSUE
YOU CAN READ ...

REVIVA

MLAD **E** ŠT. 33

MOVIT, LJUBLJANA

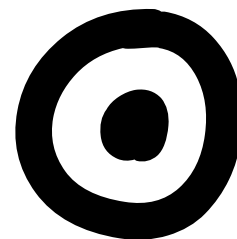
NACIONALNA AGENCIJA
PROGRAMA ERASMUS+
PODROČJE: MLADINA
DUNAJSKA CESTA 5
1000 LJUBLJANA

TEL: 01/430 47 47

SPLET: WWW.MOVIT.SI

E-POŠTA: INFO@MOVIT.SI

Publikacija je financirana s strani Evropske komisije in Urada RS za mladino. Vsebina publikacije odraža izključno stališča avtorjev. Nacionalna agencija ter Evropska komisija nista odgovorni za kakršno koli uporabo informacij, ki jih publikacija vsebuje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO